

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ”

Харків
2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ”**

(галузь знань 08 “Право”,
перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень,
спеціальність 081 “Право”)

для студентів IV курсу

**Харків
2015**

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності” (галузь знань 08 “Право”, перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень, спеціальність 081 “Право”) для студентів IV курсу / уклад.: П. М. Каркач, В. С. Бабкова, В. В. Кривобок та ін. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 86 с.

У к л а д а ч і: П. М. Каркач,
В. С. Бабкова,
В. В. Кривобок,
А. В. Лапкін,
О. О. Овсяннікова,
О. В. Мельник

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 8 від 15.09.2015 р.)*

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2015

1. ВСТУП

Навчальна дисципліна “Основи прокурорської діяльності” розглядає сукупність взаємопов’язаних положень загально-теоретичного, правового та методичного характеру щодо організації та діяльності прокуратури України.

Мета вивчення даної дисципліни – дати майбутнім юристам чітке уявлення про головні напрями діяльності прокуратури України, сутність і значення прокурорської діяльності в Україні, цілі і завдання діяльності прокуратури, сучасний стан, проблеми та перспективи вдосконалення органів прокуратури України, правові основи діяльності, засади організації та діяльності, структуру органів прокуратури.

Курс має своїм завданням допомогти студентам отримати загальні знання щодо організації і функцій прокуратури. Оволодіння цими знаннями допоможе сформувати уявлення про зміст діяльності прокуратури та виявити індивідуальну зацікавленість тим чи іншим напрямом її діяльності.

Навчальна дисципліна “Основи прокурорської діяльності” за своїм предметом є комплексною, оскільки вивчення організації та діяльності прокуратури вимагає звернення до положень і матеріалів таких навчальних дисциплін, як адміністративне право, конституційне право, кримінальний процес, цивільний процес, трудове право, екологічне та земельне право, кримінально-виконавче право, організація судових та правоохоронних органів, судове право тощо. Під час її викладання студентів знайомлять також з матеріалами, які не охоплюються предметом інших навчальних курсів.

Одна із особливостей цієї дисципліни полягає в тому, що студенти повинні ознайомитися з численними нормативними актами, до яких належать не лише закони та кодекси України, а й міжнародно-правові акти, що встановлюють стандарти прокурорської діяльності, рішеннями Конституційного Суду України щодо статусу та повноважень прокуратури, наказами Генерального прокурора України та ін. Становище ускладнюється ще й тим, що триває процес реформування прокуратури, а також інших судових і правоохоронних органів України, з якими вона взаємодіє.

При вивченні “Основ прокурорської діяльності” використовуються різні форми навчання: лекції, практичні (семінарські) заняття, індивідуальне консультування викладачем студентів із проблемних питань; колоквіуми, експериментальні форми практичних робіт, тестування, написання курсових та контрольних робіт, вирішення практичних ситуацій; самостійна робота студентів із нормативними та літературними джерелами, що рекомендовані для вивчення в межах курсу.

Практичні заняття (семінарські) – одна з головних форм навчання. Їх метою є засвоєння основних теоретичних положень і відпрацювання навичок практичного застосування правових норм, що регулюють діяльність прокуратури. Цей вид роботи проходить у формі відповідей студентів на теоретичні питання, виконання практичних завдань, ділових ігор, ознайомлення з конкретними практичними прикладами. Із найважливіших теоретичних тем проводяться колоквіуми. Перевірка знань здійснюється також завдяки проведенню поточного контролю.

Значна увага приділяється самостійній роботі студентів та проведенню індивідуальних консультацій з ними. Виконання самостійної роботи дає можливість студенту закріпити та поглибити теоретичні і практичні знання, отримані у процесі вивчення окремих тем, удосконалити навички роботи з різними інформаційними джерелами, навчитися інтерпретувати матеріали ЗМІ, аналізувати навчальну та наукову літературу, практику роботи прокуратури, отримати навички дослідницької роботи.

Підсумковою формою контролю знань є іспит, який має на меті перевірити рівень засвоєння теоретичних знань, уміння застосовувати ці знання при розв’язанні конкретних професійних завдань, а також самостійно працювати з науковою та навчальною літературою.

У результаті вивчення дисципліни “Основи прокурорської діяльності” студенти повинні:

знати сутність прокурорської діяльності, її характерні ознаки, завдання та функції прокуратури; поняття і значення принципів організації та діяльності органів прокуратури; організацію роботи й управління в органах прокуратури України;

уміти розкрити правовий статус прокурорських працівників, особливості проходження ними служби в органах прокуратури; поняття, значення і сутність кожної засади організації та діяльності органів прокуратури; правильно тлумачити та застосовувати ці норми при вирішенні практичних ситуацій;

оволодіти відомостями про систему органів прокуратури та організаційно-структурну побудову кожного з рівнів (ланок) цієї системи;

розуміти специфіку повноважень Генерального прокурора України та підпорядкованих йому прокурорів;

вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів щодо організації та діяльності органів прокуратури.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Усього годин	У тому числі		
			лекції	практичні (семінарські) заняття	самостійна робота
	2	3	4	5	6

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА. Прокуратура України: завдання, засади, система

1	Предмет та система курсу “Основи прокурорської діяльності”	4/3	2/1	1/1	1/1
2	Правові основи діяльності прокуратури України	5/4	2/1	1/1	2/2
3	Засади організації та діяльності органів прокуратури України	6/6	2/2	2/2	2/2
4	Система та структура органів прокуратури України	3/3	1/1	1/1	1/1
5	Органи, що забезпечують функціонування прокуратури	2/2	1/1	-/-	1/1
6	Організація роботи в органах прокуратури України	5/5	2/2	1/1	2/2
7	Служба в органах прокуратури України. Правовий статус прокурорів	6/6	2/2	2/2	2/2
8	Моральні засади прокурорської діяльності	1/1	-/-	-/-	1/1
9	Міжнародне співробітництво органів прокуратури	2/2	-/-	-/-	2/2
10	Прокуратури зарубіжних країн	1/1	-/-	-/-	1/1

1	2	3	4	5	6
ОСОБЛИВА ЧАСТИНА. Основні напрями прокурорської діяльності					
11	Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність	2/2	-/-	-/-	2/2
12	Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство	5/6	2/2	1/2	2/2
13	Підтримання державного обвинувачення в суді	5/6	2/2	1/2	2/2
14	Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян	4/4	2/2	1/1	1/1
15	Представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді	5/5	2/2	1/1	2/2
16	Прокурорський нагляд за додержанням законів про права і свободи неповнолітніх	2/2	-/-	-/-	2/2
17	Робота прокурора зі зверненнями громадян	2/2	-/-	-/-	2/2
Разом		60/60	20/18	12/14	28/28*

* – години за скісною ризикою для студентів Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 10 від 22.05.2015 р.)

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Прокуратура України: завдання, засади, система

1. Предмет та система курсу “Основи прокурорської діяльності”

Предмет та структура курсу “Основи прокурорської діяльності”. Його співвідношення з іншими навчальними дисциплінами. Історичне призначення, становлення та розвиток органів прокуратури України. Місце прокуратури в системі державних органів України. Мета та завдання діяльності прокуратури. Функції прокуратури: поняття та види. Сучасний стан, проблеми та перспективи удосконалення органів прокуратури України.

2. Правові основи діяльності прокуратури України

Поняття і класифікація правових основ прокурорської діяльності. Конституційні основи діяльності прокуратури України. Закон України “Про прокуратуру” як основне джерело правового забезпечення органів прокуратури. Процесуальне законодавство та інші законодавчі акти. Рішення Конституційного Суду України. Відомчі акти Генерального прокурора України. Міжнародно-правові стандарти діяльності прокуратури.

3. Засади організації та діяльності органів прокуратури України

Поняття, значення та система засад організації та діяльності прокуратури України. Засади верховенства права та гуманізму. Засада законності. Засада справедливості діяльності прокуратури. Засади неупередженості і об'єктивності. Засада незалежності. Засада політичної нейтральності прокуратури. Засада недопустимості незаконного втручання прокуратури в діяльність органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Засада поваги до незалежності суддів. Засада прозорості прокурорської діяльності. Засада презумпції невинуватості. Засада неухильного дотримання вимог професійної етики та поведінки. Засада єдності. Засада централізації прокуратури. Засада здійснення функцій прокуратури виключно прокурорами. Засада публічності. Засада демократизму. Засада професіоналізму прокурорів. Засада територіальності. Засада спеціалізації. Засади зональності та предметності.

4. Система та структура органів прокуратури України

Система органів та установ прокуратури України. Генеральний прокурор України: повноваження, порядок призначення та звільнення. Структура та загальна характеристика органів прокуратури: Генеральна прокуратура України; регіональні прокуратури; місцеві прокуратури; військові прокуратури; Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

5. Органи, що забезпечують функціонування прокуратури

Прокурорське самоврядування: завдання та організаційні форми. Всеукраїнська конференція працівників прокуратури. Рада прокурорів України. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів. Національна академія прокуратури України.

6. Організація роботи в органах прокуратури України

Поняття, завдання та принципи організації роботи в органах прокуратури. Інформаційно-аналітичне забезпечення прокурорської діяльності. Планування роботи в органах прокуратури. Організація особистої роботи в органах прокуратури. Облік та звітність в органах прокуратури. Контроль виконання в органах прокуратури.

7. Служба в органах прокуратури України. Правовий статус прокурорів

Поняття і правове регулювання служби в органах прокуратури. Правовий статус прокурорів. Вимоги до кандидатів на посаду прокурора. Порядок зайняття посади прокурора місцевої прокуратури. Призначення прокурора на тимчасово вакантну посаду. Переведення до іншого органу прокуратури. Дисциплінарна відповідальність прокурора. Дисциплінарне провадження щодо прокурора. Адміністративні посади в органах прокуратури. Звільнення прокурора з посади. Припинення, зупинення повноважень прокурора. Матеріальне та соціальне забезпечення прокурорів. Особливості статусу прокурорів військових прокуратур.

8. Моральні засади прокурорської діяльності

Європейські стандарти з етики та поведінки для прокурорів. Основні засади професійної етики юристів України. Етикет поведінки прокурорів. Моральні якості, необхідні для прокурорсько-слідчого працівника.

9. Міжнародне співробітництво органів прокуратури

Сутність, принципи та правові основи міжнародного співробітництва органів прокуратури України. Основні напрями, форми та суб'єкти міжнародного співробітництва органів прокуратури України.

10. Прокуратури зарубіжних країн

Моделі прокуратур у сучасному світі. Організаційні основи прокуратур зарубіжних країн. Прокуратура в країнах англосаксонської правової системи. Прокуратура в країнах континентальної правової системи.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Основні напрями прокурорської діяльності

11. Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність

Поняття, предмет та завдання прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність. Організація роботи по нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.

12. Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство

Предмет і завдання прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство. Правові основи нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням. Повноваження прокурора під час нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів на початковому етапі досудового кримінального провадження. Прокурорський нагляд за додержанням законів при проведенні гласних та негласних слідчих (розшукових) дій. Нагляд за додержанням законів при повідомленні про підозру. Нагляд за додержанням законів при застосуванні запобіжних заходів. Нагляд за законністю продовження строків досудового розслідування, а також зупинення досудового розслідування. Нагляд за законністю дій і рішень при закінченні досудового розслідування. Організація участі прокурора у досудовому розслідуванні. Координаційна діяльність прокуратури у сфері протидії злочинності. Організація досудового слідства в органах прокуратури.

13. Підтримання державного обвинувачення в суді

Поняття державного обвинувачення та завдання прокурора в судовому кримінальному провадженні. Підготовка прокурора до участі в судовому розгляді. Повноваження прокурора, який підтримує державне обвинувачення в суді. Участь прокурора у підготовчому судовому провадженні. Участь прокурора в судовому слідстві. Промова прокурора в суді: структура і зміст. Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді, зміна державного обвинувачення та висунення додаткового обвинувачення: підстави, порядок і правові наслідки. Участь прокурора в судовому провадженні з оскарження судових рішень. Участь прокурора у кримінальному провадженні на підставі угод.

14. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян

Предмет та завдання нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру. Правові основи нагляду прокурора за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях тримання затриманих та попереднього ув'язнення. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях позбавлення або обмеження волі. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі. Акти прокурорського реагування на порушення законів в установах виконання кримінальних покарань.

15. Представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді

Сутність і завдання представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді. Правові основи представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді. Приводи та підстави представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді. Форми представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді. Досудовий етап реалізації прокурором функції представництва. Організація роботи прокурора щодо підготовки позовів і заяв до суду. Участь прокурора у судовому розгляді справи. Оскарження прокурором рішень суду при здійсненні функції представництва. Участь прокурора у виконавчому провадженні. Реалізація прокурором функції представництва у цивільному, господарському, адміністративному та кримінальному судочинствах.

16. Прокурорський нагляд за додержанням законів про права і свободи неповнолітніх

Сутність прокурорської діяльності у сфері захисту прав і свобод неповнолітніх. Захист прокуратурою майнових і особистих прав неповнолітніх. Діяльність прокурора щодо попередження правопорушень неповнолітніх. Нагляд за додержанням прав неповнолітніх при проведенні досудового розслідування. Захист прокуратурою прав неповнолітніх у порядку цивільного судочинства. Нагляд за законністю поміщення неповнолітніх до спеціальних установ.

17. Робота прокурора зі зверненнями громадян

Сутність та завдання розгляду звернень громадян в органах прокуратури. Організація розгляду звернень в органах прокуратури. Аналіз стану роботи із зверненнями громадян. Організація особистого прийому громадян в органах прокуратури.

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Методичні поради. Виконання практичних завдань покликане сприяти засвоєнню студентами теоретичного матеріалу і формуванню у них навичок роботи із законодавством у конкретних ситуаціях.

Практичні завдання виконуються письмово в окремому зошиті в позааудиторний час і обговорюються на занятті.

Рекомендується працювати за такою схемою:

- визначення теми і питання, на яке розраховане завдання;
- з'ясування сутності справи;
- обрання норм законодавства, яким регулюється наведена ситуація;
- визначення, чи було у даній ситуації порушення закону та в чому конкретно воно полягало;
- визначення, який саме акт прокурорського реагування треба використати;
- надання пропозицій щодо усунення порушення закону.

Практичні завдання у формі тестів виконуються шляхом обрання правильної відповіді з кількох запропонованих.

Кожне завдання також передбачає відповідь на додаткові питання, сформульовані до нього.

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Т е м а 1. Предмет та система курсу “Основи прокурорської діяльності”

П л а н

1. Предмет, структура та система курсу “Основи прокурорської діяльності”.
2. Співвідношення курсу “Основи прокурорської діяльності” з іншими навчальними дисциплінами.
3. Історичне призначення, становлення та розвиток органів прокуратури України.
4. Місце прокуратури в системі державних органів України.
5. Мета та завдання діяльності прокуратури.
6. Функції прокуратури: поняття та види.
7. Сучасний стан, проблеми та перспективи удосконалення органів прокуратури України.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 72/1 (спец. вип.). – Ст. 2598. – С. 15.

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Загальна декларація прав людини від 10 груд. 1948 р. / М-во юстиції України. – Київ: Логос, 1998. – 8 с.

Керівні принципи, що стосуються ролі осіб, які здійснюють судове переслідування: прийняті VIII Конгресом ООН з попередження злочинності та поведження з правопорушниками, Гавана, Куба, 27 серп. – 7 верес. 1990 р. // Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / А. В. Лапкін. – Харків: Право, 2014. – С. 46-51.

Про роль державного обвинувачення в системі кримінального правосуддя: Рекомендація R (2000) 19 Комітета Міністрів державам-членам Ради Європи, прийнята 6 жовт. 2000 р. // Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / А. В. Лапкін. – Харків: Право, 2014. – С. 52-60.

Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону: Рекомендація Парламентської Асамблеї Ради Європи 1604 (2003), схвалена Постійним комітетом від імені Асамблеї 27 трав. 2003 р. // Там же. – С. 61-63.

Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону: Відповідь Комітету Міністрів Ради Європи на Рекомендацію ПАРС 1604 (2003), прийнята на 870-й зустрічі заступників міністрів 2 квіт. 2004 р. // Там же. – С. 64.

Про роль прокуратури поза системою кримінального правосуддя: Рекомендація CM/Res (2012) 11 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи, прийнята 19 верес. 2012 р. // Там же. – С. 65-69.

Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В. Я. Тацій, О. В. Петришин, Ю. Г. Барабаш та ін. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Харків: Право, 2011. – 1128 с.

Організація судових та правоохоронних органів: підручник / за ред. І. Є. Марочкіна ; Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”. – Харків: Право, 2014. – 448 с.

Косюта М. В. Прокуратура України: навч. посіб. / М. В. Косюта. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ: Знання, 2010. – 404 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Подкопаєв С. Історія досліджень організації та діяльності прокуратури / С. Подкопаєв // Вісн. прокуратури. – 2013. – № 8. – С. 177-184.

Белікова С. Прокуратура: історія та сучасність / С. Белікова // Там же. – 2013. – № 11. – С. 163-170.

Литвак О. Становлення та розвиток прокуратури України / О. Литвак, П. Шумський // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2012. – № 3. – С. 10-15.

Науменко Ю. О. Історичний генезис органів прокуратури / Ю. О. Науменко // Держава і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. пр. – Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. – Спец. вип. – С. 21-27.

Бортун М. Особливості правового регулювання організації і діяльності прокуратури радянського періоду / М. Бортун // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2012. – № 1. – С. 109-113.

Європіна І. До питання про місце прокуратури в системі поділу влади в Україні / І. Європіна, А. Деміда // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2014. – № 2. – С. 24-29.

Івчук М. Ю. Питання взаємодії органів прокуратури України з державними органами / М. Ю. Івчук // Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід. Кн. 1 : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. науковців, викладачів, аспірантів, студентів м. Луганськ, 21-22 квіт. 2010 р. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля / за ред. Л. І. Лазор, 2010. – С. 114-118.

Карпунцов В. Нове праворозуміння функцій прокуратури у реалізації правової політики держави / В. Карпунцов, О. Селіванов // Вісн. прокуратури. – 2015. – № 1. – С. 15-21.

Блажівський Є. Функції прокуратури України: відповідність європейським стандартам / Є. Блажівський // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2015. – № 1. – С. 21-28.

Блажівський Є. Реформа інституту прокуратури в Україні: бачення європейських інституцій / Є. Блажівський // Вісн. прокуратури. – 2015. – № 3. – С. 32-39.

Тема 2. Правові основи діяльності прокуратури України

П л а н

1. Поняття і класифікація правових основ прокурорської діяльності.
2. Конституційні основи діяльності прокуратури України.
3. Закон України “Про прокуратуру” як основне джерело правового забезпечення органів прокуратури.
4. Процесуальне законодавство та інші законодавчі акти.
5. Відомчі акти Генерального прокурора України.
6. Міжнародно-правові стандарти діяльності прокуратури.

З а в д а н н я

1. Конституційний договір між Президентом України і Верховною Радою України від 1995 р., Кримінальний процесуальний кодекс України; Закон України “Про Державний бюджет України”, Закон України “Про оптові ринки сільськогосподарської продукції”, Рекомендація ПАРЕ “Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону”, Договір між Україною та Сирійською Арабською Республікою про правові відносини і взаємну правову допомогу в цивільних і кримінальних справах, Договір між Україною та Федеративною Республікою Бразилія про довгострокове співробітництво щодо використання ракети-носія “Циклон-4” на пусковому центрі Алкантара, наказ Генерального прокурора України “Про організацію роботи з кадрами в органах прокуратури України”, рішення Конституційного Суду України № 13-рп/2004 від 22.06.2004 р. (справа про Дисциплінарний статут прокуратури України), рішення Конституційного Суду РФ “Про участь прокурора в кримінальному переслідуванні”, постанова Пленуму Верховного Суду України “Про практику застосування судами запобіжного заходу у вигляді взяття під варту”, Інструкція МВС “Про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідом-

лень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події”.

Назвіть серед перелічених вище правові джерела діяльності прокуратури України. Обґрунтуйте свій вибір.

2. Наказом Генерального прокурора України на прокуратуру покладається функція кримінального переслідування. Передбачені розподіл обов’язків з виконання цієї функції та повноваження прокурорів при її здійсненні.

Оцініть правомірність такого акта. Які правові наслідки для нижчестоящих прокурорів він створює? Яким чином можна вплинути на зміст наказу?

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 72/1 (спец. вип.). – Ст. 2598. – С. 15.

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>. – Заголовок з екрана.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.

Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. // Там же. – 1992. – № 6. – Ст. 56.

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // Там же. – 2005. – № 35-36, 37. – Ст. 446.

Рішення Конституційного Суду України № 5-рп/2008 від 02.04.2008 р. (справа щодо офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 122 Конституції України, ч. 3 ст. 2 Закону України “Про прокуратуру”) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=9953>. – Заголовок з екрана.

Керівні принципи, що стосуються ролі осіб, які здійснюють судове переслідування: прийняті VIII Конгресом ООН з попередження злочинності та поведження з правопорушниками, Гавана, Куба, 27 серп. – 7 верес. 1990 р. // Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / А. В. Лапкін. – Харків: Право, 2014. – С. 46-51.

Про роль державного обвинувачення в системі кримінального правосуддя: Рекомендація R (2000) 19 Комітета Міністрів державам-членам Ради Європи, прийнята 6 жовт. 2000 р. // Там же. – С. 52-60.

Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону: Рекомендація Парламентської Асамблеї Ради Європи 1604 (2003), схвалена Постійним комітетом від імені Асамблеї 27 трав. 2003 р. // Там же. – С. 61-63.

Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону: Відповідь Комітету Міністрів Ради Європи на Рекомендацію ПАРЕ 1604 (2003), прийнята на 870-й зустрічі заступників міністрів 2 квіт. 2004 р. // Там же. – С. 64.

Про роль прокуратури поза системою кримінального правосуддя: Рекомендація CM/Rec (2012) 11 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи, прийнята 19 вер. 2012 р. // Там же. – С. 65-69.

Європейські керівні принципи з етики і поведінки для прокурорів (Будапештські керівні принципи): прийняті на 6-й конф. ген. прокурорів країн Європи 31 трав. 2005 р., Будапешт) // Там же. – С. 70-73.

Стандарти професійної відповідальності, основні обов'язки і права прокурорів: прийняті Міжнародною Асоціацією Прокурорів (МАП) 23 квіт. 1999 р. // Там же. – С. 74-78.

Таций В. Я Актуальні питання конституційної реформи та державного розвитку на сучасному етапі / В. Я. Таций // Право України. – 2014. – № 7. – С. 10-18.

Лапкін А. В. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / А. В. Лапкін. – Харків: Право, 2014. – 320 с.

Косюта М. В. Перспективи реформування законодавства про прокуратуру / М. В. Косюта // Вісн. прокуратури. – 2007. – № 7. – С. 12-17.

Кривобок В. Актуальні аспекти удосконалення законодавства про прокуратуру / В. Кривобок // Там же. – 2000. – № 3. – С. 31-33.

Литвак О. Проблеми впровадження Закону України “Про прокуратуру” від 14 жовтня 2014 р. / О. Литвак, П. Шумський // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2015. – № 1. – С. 5-10.

Малишев Б. Чи зміниться прокурорське обличчя? : новації закону про прокуратуру / Б. Малишев // Юрид. вісн. України. – 2014. – № 43 (25-31 жовт.). – С. 5

Сербіна А. Органи прокуратури : “перезавантаження”. Ч. 1, 2 / А. Сербіна // Вісн. нац. асоц. адвокатів України. – 2014. – № 8, 9. – С. 28-34; с. 17-22.

Ткаченко В. Нова українська прокуратура: спроби аналізу / В. Ткаченко // Юрид. газета. – 2014. – № 48-49. – С. 18-21.

Трембач І. І. Конституційні основи діяльності прокуратури / І. І. Трембач // Проблеми удосконалення законодавства і практики протидії злочинності у сфері господарської діяльності : зб. пр. за матеріалами міжнар. наук.-практ. семінару. – Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2009. – С. 225-227.

Лапкін А. В. Конституційно-правовий статус прокуратури України у світлі рішення Конституційного Суду України від 30.09.2010 р. / А. В. Лапкін // Демократія у країнах Східної Європи: конституційно-правовий вимір (Тодиківські читання): зб. тез наук. доп. і повідомл. Четвертої міжнар. наук. конф. молодих вчених, аспірантів і студентів (27-28 трав. 2011 р.). – Харків: Права людини, 2011. – С. 161-162.

Лапкін А. В. Конституційні основи прокурорської діяльності / А. В. Лапкін // Цінності сучасного конституціоналізму. V Тодиківські читання: зб. тез наук. доп. і повідомл. міжнар. наук. конф. молодих учених, аспірантів і студентів (28-29 верес. 2012 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана; Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”. – Харків: Права людини, 2012. – С. 172-173.

Тема 3. Засади організації та діяльності органів прокуратури України

П л а н

1. Поняття, значення і система засад організації та діяльності прокуратури України.
2. Зміст засад організації та діяльності органів прокуратури:
  - 1) верховенства права та гуманізму;
  - 2) законності;
  - 3) справедливості діяльності прокуратури;
  - 4) неупередженості і об'єктивності;
  - 5) незалежності;
  - 6) політичної нейтральності прокуратури;
  - 7) недопустимості незаконного втручання прокуратури в діяльність органів законодавчої, виконавчої і судової влади;
  - 8) поваги до незалежності суддів;
  - 9) прозорості прокурорської діяльності;
  - 10) презумпції невинуватості;
  - 11) неухильного дотримання вимог професійної етики та поведінки;
  - 12) єдності;
  - 13) централізації прокуратури;
  - 14) здійснення функцій прокуратури виключно прокурорами;
  - 15) публічності;
  - 16) демократизму;
  - 17) професіоналізму прокурорів;
  - 18) територіальності;
  - 19) спеціалізації;
  - 20) зональності та предметності.

З а в д а н н я

3. У наказі Генерального прокурора України від підпорядкованих йому прокурорів вимагалось:

- 1) забезпечити нагляд за додержанням законів при ви-

конанні судових рішень у кримінальних справах, передусім щодо запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими;

2) при здійсненні нагляду керуватися, перш за все, цим та іншими наказами Генерального прокурора України, а в частині, не врегульованій ними, – іншими актами законодавства;

3) надавати пріоритетне значення захисту прав представників національних меншин, малозабезпечених, безпартійних і колишніх співробітників суду і правоохоронних органів;

4) при виявленні порушень закону інформувати про це відповідні контролюючі та правоохоронні органи, не використовуючи заходів реагування;

5) встановити особливий доступ до інформації, що стосується наглядової діяльності в цьому напрямку.

Оцініть відповідність такого наказу Генерального прокурора України засадам організації і діяльності прокуратури України.

4. Керівник регіональної прокуратури видав розпорядження, яке забороняло прокурорсько-слідчим працівникам давати коментарі і поширювати будь-які відомості по кримінальному провадженню про вбивство інкасаторів без попереднього узгодження з прес-секретарем регіональної прокуратури.

Чи було цим розпорядженням порушено засаду прозорості діяльності органів прокуратури України? Відповідь обґрунтуйте.

5. Прокурор Шпак напередодні виборів виявив бажання стати депутатом обласної ради. За порадою з цього приводу він звернувся до керівництва. Керівник прокуратури попередив, що подібне рішення суперечить засаді політичної нейтральності прокуратури, крім того, ним порушуються вимоги щодо несумісності, а отже, він буде змушений звільнити Шпака з органів прокуратури у разі висунення ним своєї кандидатури на вибори. Шпак заперечив, вказавши, що такі вимоги обмежують його конституційне право обирати і бути обраним.

Розв'яжіть суперечку. Чи можуть прокурори бути депутатами рад різних рівнів?

6. Керівник регіональної прокуратури в усній телефонній розмові вимагав від прокурора місцевої прокуратури провести перевірку і розпочати досудове розслідування проти керівництва приватного підприємства, розташованого на території району. Прокурор місцевої прокуратури відмовився виконувати цю вказівку, вважаючи, що підстав для таких заходів немає. Натомість керівник регіональної прокуратури наполягав на її виконанні і поставив питання про притягнення прокурора місцевої прокуратури до дисциплінарної відповідальності, оскільки той порушує засаду централізації органів прокуратури і положення закону щодо підпорядкування прокурорів.

Висловіть власну думку щодо позицій сторін у спорі.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 72/1 (спец. вип.). – Ст. 2598. – С. 15.

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Про організацію інформування суспільства щодо діяльності органів прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 11 від 30.08.2014 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про організацію роботи із забезпечення доступу до публічної інформації в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 14гн 18.05.12 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Лапкін А.В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Мичко М. Про основні принципи організації прокуратури / М. Мичко, Н. Голова // Право України. – 2000. – № 12. – С. 74-77.

Мычко Н. Понятие, значение и общая характеристика основных принципов организации и деятельности прокуратуры / Н. Мычко // Юрид. вестн. – 2000. – № 4. – С. 94-98.

Черв'якова О. Забезпечення принципу гласності в діяльності органів прокуратури / О. Черв'якова // Вісн. прокуратури. – 2001. – № 2. – С. 90-93.

Михайленко Г. В. Поняття, значення принципів організації та діяльності прокуратури / Г. В. Михайленко, В. Малюга // Там же. – 2001. – № 3. – С. 22-27.

Лакизюк В. Гласність в системі принципів організації та діяльності прокуратури України / В. Лакизюк, Г. Михайленко, В. Малюга // Там же. – 2001. – № 4. – С. 16-21.

Малюга В. Система принципів організації та діяльності прокуратури: суть, класифікація / В. Малюга // Там же. – 2001. – № 6. – С. 31-36.

Молованюк В. Гласність – важливий принцип діяльності прокуратури / В. Молованюк // Там же. – 2003. – № 1. – С. 126-128.

Попович Є. Суть і ознаки принципів організації та діяльності прокуратури / Є. Попович // Там же. – 2006. – № 9. – С. 65-70.

Жоган Р. Шляхи демократизації принципу єдиної централізованої системи прокуратури в Україні / Р. Жоган // Там же. – 2008. – № 12. – С. 62-69.

Білюга С. П. Основні принципи взаємовідносин органів прокуратури та судової влади / С. П. Білюга // Вдосконалення діяльності прокуратури – шлях до реформування кримінальної юстиції: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 28 трав. 2010 р.). – Львів: Галиц. друкар / Львів. держ. ін-т новітніх технологій та управління ім. В. Чорновола, Громадська організація “Центр громадської адвокатури”, 2010. – С. 21-25.

Тертишник В. Функції та гарантії незалежності прокурора у правовій державі / В. Тертишник, О. Тертишник // Вісн. прокуратури. – 2010. – № 6. – С. 47-53.

Грицаєнко Л. Р. Реалізація принципу незалежності в діяльності прокуратури України в контексті світового досвіду / Л. Р. Грицаєнко // Держава і право. Юрид. і політ. науки :

зб. наук. пр. – Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. – Вип. 58. – С. 510-517.

Бринцев В. Засади діяльності органів прокуратури в контексті рішень Конституційного Суду України / В. Бринцев, І. Буравльов // Вісн. Конституц. Суду України : загальнодержавне періодичне видання. – 2012. – № 1. – С. 167-177.

Ткач А. Взаємодія прокуратури та інститутів громадянського суспільства у реалізації принципу гласності / А. Ткач // Вісн. прокуратури. – 2014. – № 12. – С. 121-128.

Руденко М. Спеціалізація як принцип побудови прокурорської системи / М. Руденко // Юрид. вісн. України – 2012. – № 42 (20-26 жовт.). – С. 6-7.

Проневич О. С. Взаємодія як елемент організації діяльності органів прокуратури / О. С. Проневич // Право і Безпека : наук. журн. – 2014. – № 3. – С. 75-81.

Т е м а 4. Система та структура органів прокуратури України

П л а н

1. Система органів та установ прокуратури України.
2. Генеральна прокуратура України.
3. Генеральний прокурор України: порядок призначення та звільнення. Повноваження Генерального прокурора України.
4. Регіональні прокуратури.
5. Місцеві прокуратури.
6. Військові прокуратури.
7. Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

З а в д а н н я

7. Указом Президента України з метою покращення доступності системи прокуратури для населення було утворено Куп'янську місцеву прокуратуру, визначено її структуру – два відділи та штатну чисельність – 12 прокурорів. Одночасно Пре-

зидент України запропонував Генеральному прокурору України призначити на посаду керівника цієї прокуратури Латиш.

Чи має Президент України такі повноваження? В якому порядку утворюються місцеві прокуратури та призначаються їх керівники?

8. Керівник прокуратури Закарпатської обл., вивчивши показники роботи Хустської місцевої прокуратури за півріччя, прийняв рішення щодо необхідності утворення у структурі цієї прокуратури нового відділу з питань процесуального керівництва досудовим розслідуванням з місцем розташування в Іршавському р-ні. Користуючись повноваженнями, передбаченими п. 7 ч. 1 ст. 11 Закону України “Про прокуратуру”, він видав наказ про утворення відповідного підрозділу в місцевій прокуратурі, а також про призначення його керівника та заступника керівника. Керівник Хустської місцевої прокуратури заперечив необхідність утворення зазначеного підрозділу, а також наполягав на тому, що відповідно до ст. 13, 39 Закону України “Про прокуратуру” саме він, а не керівник регіональної прокуратури, має повноваження щодо вирішення цього питання та призначення керівництва відділу. З огляду на це, він видав наказ про скасування наказу керівника регіональної прокуратури.

Розгляньте ситуацію з урахуванням повноважень керівників регіональних та місцевих прокуратур, а також правил підпорядкування прокурорів.

9. На час проведення Антитерористичної операції на території Донецької обл. рішенням прокурора Запорізької обл., погодженим із прокурором Донецької обл., повноваження Шахтарської місцевої прокуратури були тимчасово покладені на військову прокуратуру Запорізького гарнізону. У зв’язку із цим жителі міста Торез надіслали до Генерального прокурора України колективне звернення, в якому скаржилися на неможливість дістатися до вказаної прокуратури, оскільки Запорізький гарнізон дислокується у м. Запоріжжя, а не у Донецькій обл., а також на те, що військові прокурори і слідчі відмовляються розглядати справи цивільного населення з огляду на спеціальну пред-

метну компетенцію військових прокуратур.

Розгляньте ситуацію з точки зору розмежування повноважень територіальних та військових прокуратур.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 72/1 (спец. вип.). – Ст. 2598. – С. 15.

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 1 від 26.12.2011 р. – Режим доступу: [http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications &_t=rec&id=94102](http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102). – Заголовок з екрана.

Про особливості діяльності військових прокуратур [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 12Гн від 29.08.2014 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про організацію взаємодії органів прокуратури України з Національною академією прокуратури [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 8 від 31.01.11 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про особливості організації діяльності органів прокуратури у зв'язку з тимчасовою окупацією території півострова Крим [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 18Гн від 27.03.15 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Каркач П. М. Організація роботи районної, міської прокуратури: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 336 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Басараб Р. І. Історично-правовий аналіз виникнення посади Генерального прокурора України / Р. І. Басараб // Публічне право. – 2014. – № 2. – С. 142-148.

Мудров А. Правовий статус керівника в системі органів прокуратури України / А. Мудров, І. Європіна // Вісн. прокуратури. – 2014. – № 1. – С. 103-109.

Жовнір С. Система органів прокуратури за Законом України “Про прокуратуру” від 14 жовтня 2014 р / С. Жовнір // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2015. – № 1. – С.113-117.

Чорний А. Реформування військових прокуратур в Україні / А. Чорний // Вісн. прокуратури. – 2014. – № 10. – С. 82-90.

Козачук О. Особливості сучасного реформування військових прокуратур в Україні / О. Козачук // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2014. – № 5. – С. 114-119.

Матвієць А. Шляхи оптимізації структури та компетенції природоохоронних підрозділів прокуратури / А. Матвієць // Вісн. прокуратури. – 2014. – № 12. – С. 98-105.

Печенкін І. Антикорупційна реформа в Україні: місце і роль органів прокуратури як координатора протидії злочинності та корупції / І. Печенкін // Віче : журн. Верхов. Ради України. – 2015. – № 4. – С. 24-27.

Лапкін А. В. Спеціалізована антикорупційна прокуратура як суб’єкт процесуального керівництва досудовим розслідуванням корупційних злочинів / А. В. Лапкін // Актуальні питання виявлення, досудового розслідування та запобігання корупційним правопорушенням : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 24 квіт. 2015 р.). – Дніпропетровськ : Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – С. 49-52.

Тема 5. Органи, що забезпечують функціонування прокуратури

(для самостійного вивчення)

П л а н

1. Прокурорське самоврядування: завдання та організаційні форми.
2. Всеукраїнська конференція працівників прокуратури.
3. Рада прокурорів України.
4. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів.
5. Національна академія прокуратури України.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 72/1 (спец. вип.). – Ст. 2598. – С. 15.

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 1 від 26.12.2011 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=tec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про організацію взаємодії органів прокуратури України з Національною академією прокуратури [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 8 від 31.01.2011 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=tec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Каркач П. М. Організація роботи районної, міської прокуратури: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 336 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Данілін С. В. Самоврядування прокурорів як засіб підтримання етичних засад їх діяльності / С. В. Данілін // Юрид.

осінь 2013 р.: зб. тез доп. та наук. повідомл. учасн. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів (Харків, 14 листопаду 2013 р.) / Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”. – Харків: Право, 2013. – С. 378-380.

Іваницький С. О. Тенденції розбудови професійного самоврядування в системі прокуратури, судової влади та адвокатури / С. О. Іваницький // Наук. вісн. Міжнар. гуманітар. ун-ту. Серія: Юриспруденція. – 2014. – № 10-2. – Т. 2. – 120-121.

Литвак О. Проблеми впровадження Закону України “Про прокуратуру” від 14 жовтня 2014 року / О. Литвак, П. Шумський // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2015. – № 1. – С. 5-10.

Т е м а 6. Організація роботи в органах прокуратури України

П л а н

1. Поняття, завдання та принципи організації роботи в органах прокуратури.
2. Розподіл службових обов’язків в органах прокуратури.
3. Інформаційно-аналітичне забезпечення прокурорської діяльності.
4. Планування роботи в органах прокуратури.
5. Організація особистої роботи в органах прокуратури.
6. Облік та звітність в органах прокуратури.
7. Контроль виконання в органах прокуратури.

З а в д а н н я

10. У наказі про розподіл службових обов’язків керівник місцевої прокуратури встановив, що особистий прийом громадян здійснюється виключно першим заступником керівника прокуратури. Було вказано, що працівники прокуратури не мають права замінювати один одного. Крім того, на Петрик, щойно призначену на посаду прокурора, було покладено здійснення діяльності у сфері захисту прав дітей, підтримання державного обвинувачення у справах про злочини

проти власності, кодифікацію законодавства та ведення статистики.

Проаналізуйте наведені положення наказу про розподіл службових обов'язків у місцевій прокуратурі. Висловіть пропозиції щодо його удосконалення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 1 від 26.12.2011 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про затвердження Інструкції з діловодства в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 3 від 15.01.2013 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.39085.0>. – Заголовок з екрана.

Каркач П. М. Організація роботи районної, міської прокуратури: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 336 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Якимчук М. К. Проблеми управління в органах прокуратури України: теорія і практика: [монографія] / М. К. Якимчук. – Київ: Ін-т держави і права НАН України, 2001. – 440 с.

Основи організації роботи та управління в органах прокуратури України: підручник / Є. М. Блажівський, М. К. Якимчук, І. М. Козьяков та ін. – Київ: Алерта, 2013. – 486 с.

Давиденко Л. Службові обов'язки. Їх розподіл у міській (районній) прокуратурі / Л. Давиденко, П. Каркач // Вісн. прокуратури. – 2003. – № 3. – С. 24-28.

Прінь Л. Інформаційно-аналітичне забезпечення – передумова планування роботи / Л. Прінь // Вісн. прокуратури. – 2006. – № 4. – С. 81-85.

Біленчук П. Д. Новітні тенденції інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів прокуратури / П. Д. Біленчук, О. Шульга // Вдосконалення діяльності прокуратури – шлях до реформування кримінальної юстиції: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 28 трав. 2010 р.). – Львів : Галиц. друкар / Львів. держ. ін-т новітніх технологій та управління ім. В. Чорновола, Громадська організація “Центр громадської адвокатури”, 2010. – С. 26-30.

Сухонос В. Суть принципів планування діяльності органів прокуратури України / В. Сухонос // Вісн. прокуратури. – 2010. – № 10. – С. 92-97.

Данилюк Н. Порядок формування звітності про роботу органів досудового розслідування / Н. Данилюк // Там же. – 2013. – № 2. – С. 72-78.

Давиденко Л. Організація роботи міської (районної) прокуратури / Л. Давиденко, П. Каркач // Там же. – 2002. – № 3. – С. 128.

Європіна І. Погляд на проблему паперотворчості в прокуратурі / І. Європіна // Там же. – 2002. – № 1. – С. 80-81.

Прінь Л. Деякі питання організації роботи в прокуратурі району (міста) / Л. Прінь // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 9. – С. 43-49.

Середа Г. Концептуальні засади наукового забезпечення інформатизації прокуратури / Г. Середа, І. Рогатюк, В. Цимбальюк // Вісн. прокуратури. – 2006. – № 5. – С. 14-19.

Сухонос В. Планування роботи в органах прокуратури / В. Сухонос // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 9. – С. 8-13.

Тема 7. Служба в органах прокуратури України. Правовий статус прокурорів

П л а н

1. Поняття і правове регулювання служби в органах прокуратури.
2. Правовий статус прокурорів.
3. Вимоги до кандидатів на посаду прокурора.
4. Порядок зайняття посади прокурора місцевої прокуратури.
5. Призначення прокурора на тимчасово вакантну посаду. Переведення до іншого органу прокуратури.
6. Дисциплінарна відповідальність прокурора.
7. Дисциплінарне провадження щодо прокурора.
8. Адміністративні посади в органах прокуратури.
9. Звільнення прокурора з посади.
10. Припинення, зупинення повноважень прокурора.

З а в д а н н я

11. Заяви про участь у доборі кандидатів на посаду прокурора подали: Орос, випускник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого поточного року з дипломом магістра, який, поєднуючи роботу із навчанням, набув стаж роботи у 2,5-роки у галузі права; Міленко, який має диплом бакалавра права і стаж практичної роботи в галузі права 3 роки; Лесів, який має вищу юридичну освіту, працює юрисконсультантом після закінчення вузу 5,5 років, але є інвалідом дитинства по зору.

Хто з названих осіб може бути допущений до добору кандидатів на посаду прокурора? Які підстави для відмови іншим?

12. Кандидата на посаду прокурора Татарченка, який працював на тимчасово вакантній посаді прокурора Радехівської місцевої прокуратури, після виходу на роботу із відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку прокурора, яка обіймала цю посаду на постійній основі, наказом керівника цієї прокуратури було звільнено з тимчасово

вакантної посади і виключено з резерву кандидатів на заміщення вакантних посад прокурорів у зв'язку із закінченням трирічного строку, протягом якого дійсні результати кваліфікаційного іспиту. Татарченко не погодився із таким рішенням, посилаючись на те, що у даній місцевій прокуратурі є декілька вакантних посад прокурора, і він може зайняти одну з них тимчасово або на постійній основі.

Розгляньте ситуацію із урахуванням особливостей зайняття тимчасово вакантних посад прокурорів.

13. У володінні прокурора області Струкова знаходяться: три квартири в центрі міста; два заміські будинки, розташовані на земельних ділянках загальною площею 6,5 га; декілька автомобілів, у тому числі “Porsche Cayenne Turbo”, “Mercedes CLS-Class 500 AT”, BMW X6 та ін. На запитання, звідки в нього такі статки, він пояснює, що це частково є подарунками знайомих і родичів, а частково – придбано на кошти 20-річного сина бізнесмена.

Чи вбачається в даній ситуації порушення етичних вимог до прокурорських працівників? Чи є підстави для притягнення прокурора до юридичної відповідальності?

14. Савченко, який у прийомний день і час прийшов до керівника місцевої прокуратури, був змушений чекати його протягом чотирьох годин. Спочатку секретарка повідомила, що у прокурора невідкладні справи, пов'язані з розслідуванням резонансного злочину. Пізніше, коли Савченко звернув увагу, що до кабінету прокурора заходять співробітники прокуратури і сторонні особи з квітами і подарунками, йому сказали, що керівник святкує день народження, тому краще сьогодні його не турбувати і прийти іншим разом. Однак Савченко виявив наполегливість і вирішив чекати далі. Коли прокурор вийшов з кабінету, Савченко звернувся до нього, і у відповідь почув нецензурну лайку. Прокурор з компанією поїхали до ресторану, а Савченко залишив прокуратуру з глибоким розчаруванням в усій прокурорській системі нашої держави.

Висловіть власну думку з приводу ситуації, що склалася.

Чи відповідає поведінка керівника місцевої прокуратури та інших працівників етиці прокурорської діяльності? Куди може звернутися Савченко, і які заходи відповідальності можуть бути застосовані до керівника місцевої прокуратури?

Список нормативно-правових актів та літератури

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Про організацію роботи з кадрами в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 2гн від 15.09.2014 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Каркач П. М. Організація роботи районної, міської прокуратури: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 336 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Синельщиков Ю. Эмоциональное здоровье прокурорских работников / Ю. Синельщиков // Законность. – 2001. – № 1. – С. 36-41.

Маслохутдинов З. Трудовые права работников прокуратуры / З. Маслохутдинов, Т. Нестерова // Там же. – 2004. – № 2. – С. 34-38.

Маклаков Д. Кандидат на должность прокурора / Д. Маклаков // Там же. – 2006. – № 8. – С. 27-28.

Тимофеев В. Прокуратуре – лучшие кадры / В. Тимофеев // Там же. – 2005. – № 9. – С. 19-22.

Сухонос В. Залежність службової кар'єри від оцінки рівня професійної діяльності кадрів органів прокуратури / В. Сухонос // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 7. – С. 29-34.

Толочко О. Дисциплінарна відповідальність прокурорів: недоліки правового регулювання / О. Толочко, С. Подкопаяс // Юрид. журнал. – 2006. – № 6. – С. 65-68.

Мудров А. Правовий статус державних службовців органів прокуратури України / А. Мудров, І. Європіна // Вісн. прокуратури. – 2014. – № 4. – С. 8-16.

Попович Є. Дисциплінарна відповідальність працівників органів прокуратури України: правові проблеми та шляхи їх вирішення / Є. Попович // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2012. – № 3. – С. 22-25.

Хвесюк В. І. Сучасний стан соціального забезпечення працівників органів прокуратури / В. І. Хвесюк // Теорія та практика сучасної юриспруденції : матеріали I Всеукр. наук. конф. (15 берез. 2013 р. – 15 квіт. 2013 р.) / Асоц. випускників Нац. ун-ту “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”. – Харків: Точка, 2013. – С. 156-157.

Т е м а 8. Моральні засади прокурорської діяльності

(для самостійного вивчення)

П л а н

1. Європейські стандарти по етиці та поведінці для прокурорів.
2. Основні засади професійної етики юристів України.
3. Етикет поведінки прокурорів.
4. Моральні якості, необхідні для прокурорсько-слідчого працівника.

Список нормативно-правових актів та літератури

Європейські керівні принципи з етики і поведінки для прокурорів (Будапештські керівні принципи): прийняті на 6-й конф. ген. прокурорів країн Європи 31 трав. 2005 р., Будапешт) // Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / А.В. Лапкін. – Харків: Право, 2014. – С. 70-73.

Стандарти професійної відповідальності, основні обов’язки і права прокурорів: прийняті Міжнародною Асоціаці-

сю Прокурорів (МАП) 23 квіт. 1999 р. // Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / А. В. Лапкін. – Харків: Право, 2013. – С. 70-75.

Кодекс поведення должностных лиц по поддержанию правопорядка: принят Резолюцией Генеральной Ассамблеи ООН 34/169 от 17 декабря 1979 г. / уклад.: В. С. Семенов, О. Н. Ярмиш та ін. // Права людини. Зб. док. – Харків: Ун-т внутр. справ, 1997. – С. 155-159.

Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури [Електрон. ресурс]: затв. наказом Генерального прокурора України № 123 від 28.11.2012 р.– Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про організацію роботи з кадрами в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 2гн від 15.09.2014 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Толочко О. Професійна поведінка (етика) прокурорів: проблеми нормативного регулювання / О. Толочко, С. Подкопаєв // Юрид. журнал. – 2006. – № 4. – С. 52-54.

Чефранов А. Оцінки та цінності в нормативному регулюванні прокурорської діяльності / А. Чефранов // Вісн. прокуратури. – 2001. – № 2. – С. 18-23.

Козелецький В. Рекомендації щодо зовнішнього вигляду та поведінки прокурорсько-слідчих працівників, державних службовців та службовців прокуратури / В. Козелецький // Там же. – 2011. – № 1. – С. 52-54.

Литвак О. Реформування морально-етичних вимог до прокурора / О. Литвак, П. Шумський // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2013. – № 1. – С. 5-10.

Подкопаєв С. Професіоналізм прокурорської діяльності / С. Подкопаєв // Там же. – 2013. – № 1. – С. 17-21.

Тема 9. Міжнародне співробітництво органів прокуратури

(для самостійного вивчення)

П л а н

1. Сутність, правові основи, принципи та суб'єкти міжнародного співробітництва органів прокуратури України.
2. Основні напрями та форми міжнародного співробітництва органів прокуратури України.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Про організацію роботи органів прокуратури України у галузі міжнародно-правового співробітництва [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 8гн від 22.11.2014 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Каркач П. М. Органи прокуратури України: навч.-метод. посіб. / П. М. Каркач, С. М. Іванов. – Харків: СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2007. – 360 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Шемшученко Ю. Прокуратура України в системі міжнародного співробітництва / Ю. Шемшученко, Г. Мурашин // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2009. – № 1. – С. 23-28.

Бараннік Р. Порядок взаємовідносин з питань міжнародної правової допомоги у кримінальних справах / Р. Бараннік // Вісн. прокуратури. – 2010. – № 11. – С. 117-124.

Тема 10. Прокуратури зарубіжних країн

(для самостійного вивчення)

П л а н

1. Моделі прокуратур у сучасному світі.
2. Організаційні основи прокуратур.
3. Прокуратура в країнах англосаксонської правової системи.
4. Прокуратура в країнах континентальної правової системи.

Список нормативно-правових актів та літератури

Бессарабов В. Г. Прокуратура и контрольные органы зарубежных стран / В. Г. Бессарабов. – Москва: НИИ Прокуратуры, 2000. – 224 с.

Давыденко Л. М. Органы прокуратуры Украины, Российской Федерации и США / Л. М. Давыденко, П. М. Каркач. – Харьков: Медиа-группа, 1999. – 76 с.

Мичко М. І. Прокуратура європейських держав постсоціалістичної системи / М. І. Мичко. – Донецьк: ДУВС МВС, 2001. – 325 с.

Додонов В. Н. Прокуратуры стран мира: справочник / В. Н. Додонов; под ред. С. П. Щербы. – Москва: Юрлитинформ, 2006. – 320 с.

Додонов В. Н. Прокуратура в России и за рубежом. Сравнительное исследование / В. Н. Додонов, В. Е. Крутских; под ред. С. И. Герасимова. – Москва: Норма, 2001. – 192 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Щерба С. П. Прокуратура в странах СНГ: правовой статус, функции, полномочия / С. П. Щерба, О. А. Зайцев, Т. А. Решетникова. – Москва: Экзамен, 2007. – 560 с.

Организация и деятельность органов прокуратуры зарубежных стран. Информационно-аналитический справочник / под общ. ред. С. П. Щербы. – Москва: Юрлитинформ, 2010. – 248 с.

Грицаєнко Л. Прокуратура Європейського Союзу. Нагальна потреба чи утопія? / Л. Грицаєнко // Вісн. прокуратури. – 2013. – № 2. – С. 102-107.

Статус органів публічного обвинувачення: міжнародні стандарти, зарубіжне законодавство і пропозиції щодо реформування в Україні / за заг. ред. О. А. Банчука. – Київ : Атіка, 2012. – 623 с.

Хмелевський Д. Порівняльна характеристика повноважень прокурорів в окремих державах Європи, США та в Україні на досудовому розслідуванні / Д. Хмелевський // Вісн. прокуратури. – 2013. – № 12. – С. 179-184.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 11. Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність

(для самостійного вивчення)

П л а н

1. Поняття, предмет та завдання прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.

2. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.

3. Організація роботи по нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 72/1 (спец. вип.). – Ст. 2598. – С. 15.

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.

Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1990. – № 4. – Ст. 20.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>. – Заголовок з екрана.

Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 4/1гн від 03.12.2012 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Прокурорський нагляд в Україні: підручник / за ред. І. Є. Марочкіна, П. М. Каркача. – Харків: Одиссей, 2005. – 240 с.

Каркач П. М. Організація роботи районної, міської прокуратури: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 336 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Глушков В. Система прокурорського нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю і досудовим розслідуванням у законодавстві України та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз / В. Глушков, О. Білічак // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2012. – № 4. – С. 75-82.

Вінаков А. В. Окремі напрямки вдосконалення наглядової діяльності прокуратури за оперативно-розшуковою діяльністю органів внутрішніх справ, яка здійснюється з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем / А. В. Вінаков // Право і Безпека : наук. журн. – 2014. – № 3. – С. 99-103.

Т е м а 12. Прокурорський нагляд за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство

П л а н

1. Предмет, завдання і правові основи прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство.

2. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням.

3. Повноваження прокурора під час нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство.

4. Прокурорський нагляд на початковому етапі кримінального провадження, а також за законністю ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань.

5. Прокурорський нагляд за додержанням законів при проведенні гласних і негласних слідчих (розшукових) дій.

6. Нагляд за додержанням законів при повідомленні особі про підозру.

7. Нагляд за додержанням законів при застосуванні запобіжних заходів.

8. Нагляд за законністю продовження строків досудового розслідування, а також зупинення досудового розслідування.

9. Нагляд за законністю дій і рішень при закінченні досудового розслідування.

Завдання

15. До чергової частини Київського РВ ХМУ УМВС у Харківській обл. звернувся мешканець м. Харкова Попов з повідомленням про те, що з його гаража викрадено автомашину ВАЗ-2107. Черговий запропонував Попову написати заяву, в якій викласти всі обставини події. Постраждалий відмовився писати заяву, стверджуючи, що для вирішення питання про порушення досудового розслідування досить його усної заяви. Черговий відмовився прийняти усну заяву.

Дайте правову оцінку діям чергового райвідділу міліції. Як у цій ситуації повинен відреагувати прокурор?

16. Під час досудового кримінального провадження прокурор Горб відсторонив слідчого Галушку від проведення досудового розслідування з мотивів неефективного розслідування і провів досудове розслідування самостійно, користуючись повноваженнями слідчого.

Проаналізуйте наведену ситуацію з точки зору відповідності положенням КПК України.

17. У зв'язку з невстановленням місця знаходження Горунова, якому повідомлено про підозру у вчиненні розбійного нападу, слідчий після проведення всіх слідчих дій, які можливо виконати за відсутності Горунова, зупинив провадження у справі. Через 15 днів з'ясувалося, що Горунов перебуває в Н-ській обл. Не відновлюючи провадження у справі, слідчий допитав матір Горунова як свідка, а потім виїхав у Н-ську обл., за-

тримав Горунова і особисто перепровадив його на місце досудового слідства, а потім відновив досудове розслідування.

Оцініть законність дій слідчого. Яке рішення у справі повинен прийняти прокурор?

18. Під час досудового розслідування слідчий дійшов висновку про необхідність застосування до підозрюваного запобіжного заходу у виді застави, склав відповідне клопотання і звернувся до прокурора за погодженням. Після спливу 10 днів, не маючи відомостей про результати розгляду свого клопотання, слідчий направив його безпосередньо до слідчого судді, який прийняв рішення про застосування вказаного запобіжного заходу.

Дайте правову оцінку діям слідчого, прокурора і слідчого судді.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 72/1 (спец. вип.). – Ст. 2598. – С. 15.

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1990. – № 4. – Ст. 20.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>. – Заголовок з екрана.

Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 4гн від 19.12.2012 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/uid>. – Заголовок з екрана.

Про організацію роботи з питань статистики, ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань та нагляду за обліком кримінальних правопорушень [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 15гн від 25.09.2012 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/uid>. – Заголовок з екрана.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студентів / за ред. І. Є. Марочкина, П. М. Каркача. – Харків: Одиссей, 2005. – 240 с.

Каркач П. М. Організація роботи районної, міської прокуратури: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 336 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Лапкін А. В. Роль прокурора у забезпеченні прав і законних інтересів потерпілого в кримінальному судочинстві України: монографія / А. В. Лапкін. – Харків: Право, 2012. – 264 с.

Трагнюк Р. Р. Прокурорський нагляд за додержанням законів, що забезпечують права обвинуваченого: монографія / Р. Р. Трагнюк. – Харків: Факт, 2004. – 200 с.

Прокурорський нагляд за додержанням законів органами досудового розслідування: навч. посіб. / О. М. Толочко, О. В. Геселев, М. І. Бортун та ін. – Київ: Нац. акад. прокуратури України, 2014. – 194 с.

Гультай П. М. Реалізація основних засад кримінального провадження при здійсненні прокурорського нагляду за законністю застосування запобіжних заходів у досудовому розслідуванні / П. М. Гультай // Право України. – 2013. – № 3-4. – С. 466-473.

Гультай П. М. Міжнародні стандарти прокурорського нагляду за додержанням законів при застосуванні запобіжних заходів у кримінальному провадженні / П. М. Гультай // Там же. – 2013. – № 8. – С. 318-325.

Марчук Н. Основні напрями участі прокурора в кримінальному провадженні на досудових стадіях / Н. Марчук // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2011. – № 4. – С. 57-62.

Марчук Н. Щодо визначення поняття “прокурор” в кримінальному провадженні / Н. Марчук // Вісн. прокуратури. – 2012. – № 8. – С. 3-10.

Марчук Н. В. Щодо визначення змісту діяльності прокурора зі здійснення процесуального керівництва досудовим розслідуванням / Н. В. Марчук // Наук. вісн. Дніпропетров. держ. ун-ту внутр. справ: зб. наук. пр. – 2012. – № 2. – С. 369-376.

Шорін М. Організація роботи прокурорів у кримінальному провадженні. Проблемні питання ефективності розподілу обов'язків між процесуальними керівниками / М. Шорін // Вісн. прокуратури. – 2013. – № 5. – С. 62-67.

Молодик В. В. Організаційно-правові основи взаємодії прокуратури й органів розслідування в Україні. Історичний досвід і сучасний стан / В. В. Молодик // Право і Безпека : наук. журн. – 2013. – № 4 (51). – С. 43-48.

Бабкова В. С. Координаційна діяльність прокуратури у сфері кримінального провадження / В. С. Бабкова // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2014. – № 1(спец. вип.). – С. 13-19.

Бортун М. Взаємодія прокурора зі слідчим, слідчим суддею на стадії досудового розслідування / М. Бортун // Там же. – 2013. – № 4. – С. 95-100.

Костенко С. Дотримання конституційних прав і свобод громадянина при повідомленні про підозру у вчиненні кримінального правопорушення: точка зору практичного працівника / С. Костенко // Вісн. прокуратури. – 2014. – № 5. – С. 95-103.

Лапкін А. В. Проблеми взаємодії прокурора і слідчого судді у кримінальному провадженні / А. В. Лапкін // Вісн. Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – 2013. – Вип. 2 (63). – С. 255-265.

Лапкін А. Забезпечення прокурором законності застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні / А. Лапкін // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. Спец. вип.: Проблеми застосування Кримінального процесуального кодексу України. – 2014. – № 1 (34). – С. 58-63.

Лапкін А. В. Координаційна діяльність органів прокуратури України у сфері кримінального провадження / А. В. Лапкін // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія “Право”. – 2013. – № 1082. – С. 322-326.

Тюрін Г. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням: шляхи вдосконалення / Г. Тюрін // Вісн. прокуратури. – 2013. – № 11. – С. 14-19.

Шпак О. Правове забезпечення реалізації прокурором процесуального керівництва досудовим розслідуванням /

О. Шпак // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2014. – № 4. – С. 106-112.

Суходубов Д. В. Координаційна діяльність прокуратури у сфері протидії злочинності : монографія / Д. В. Суходубов. – Харків: Право, 2013. – 248 с.

Цимбалістенко О. Правова природа діяльності прокурора на початковому етапі досудового розслідування / О. Цимбалістенко // Вісн. прокуратури. – 2013. – № 6. – С. 69-75.

Цимбалістенко О. Проблеми прокурорського нагляду за законністю затримання особи на початковому етапі досудового розслідування / О. Цимбалістенко // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2014. – № 1 (спец. вип.). – С. 52-57.

Т е м а 13. Підтримання державного обвинувачення в суді

П л а н

1. Поняття державного обвинувачення та завдання прокурора в судовому кримінальному провадженні.

2. Підготовка прокурора до участі в судовому розгляді.

3. Повноваження прокурора, який підтримує державне обвинувачення в суді.

4. Участь прокурора у підготовчому судовому провадженні.

5. Участь прокурора в судовому слідстві.

6. Промова прокурора в суді: структура і зміст.

7. Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення, зміна прокурором державного обвинувачення та висунення додаткового обвинувачення: підстави, порядок і правові наслідки.

8. Участь прокурора у судовому провадженні з перегляду судових рішень.

9. Участь прокурора у кримінальному провадженні на підставі угод.

Завдання

19. У підготовчому судовому провадженні відносно М. за ч. 1 ст. 212 КК України (ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів) за участю прокурора С. було з'ясовано, що в судове засідання не з'явились обвинувачений М. та його захисник Д.

Прокурор доповів про можливість призначення справи до судового розгляду, але суддя відклав її за відсутністю зазначених вище учасників процесу.

Чи правильно вирішив суд? Яке можливе реагування прокурора?

20. Обвинуваченому Павловичу в слідчому ізоляторі було вручено копію обвинувального акта, складеного російською мовою, де повідомлено про день розгляду справи в суді. Павлович вперше заявив, що російською мовою він не володіє, рідною вважає українську, і що його права були порушені протягом усього досудового розслідування.

Як повинен діяти суд? Які запитання виникли у прокурора при підготовці до судового засідання, вивченні матеріалів кримінального провадження?

21. Місцевий суд Н-ського р-ну м. Н-ська у судовому засіданні по обвинуваченню Пальованого за ч. 2 ст. 296 КК України встановив, що органом досудового розслідування Пальований обвинувачувався у розпиванні спиртних напоїв у кафе “Квітка” 22 жовт. 2010 р. близько 15 год спільно зі своїми знайомими Л. та С., після чого, знаходячись у стані алкогольного сп'яніння, Пальований грубо порушував громадський порядок із мотивів явної неповаги до суспільства, висловлювався нецензурно.

На умовляння офіціантів кафе не реагував, а, навпаки, погрожував застосуванням до них фізичної сили. Хуліганським діям Пальованого, які тривали протягом 30 хв, поклали край працівники міліції.

Дії Пальованого органами досудового розслідування

кваліфіковані за ч. 2 ст. 296 КК України, тобто як грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, яке вчинено групою осіб.

У ході судового слідства доведено, що хуліганські дії Пальованого були вчинені з особливою зухвалістю у громадському місці й тривали протягом 30 хв, а також були поєднані з опором працівникам міліції.

Яке завдання постало перед прокурором? Який документ він повинен скласти і в якому порядку? Підготуйте проект.

22. За обставинами кримінального провадження по обвинуваченню Беланчук у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України, 25.11.2012 р. близько 22 год між Беланчук та її співмешканцем Пахолівецьким, які, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, за місцем їх спільного проживання на ґрунті особистих довготривалих неприязних відносин вчинили сварку, в ході якої Беланчук взяла на кухні зі столу кухонний ніж і нанесла ним удар у грудну клітку Пахолівецького. У результаті Пахолівецький отримав небезпечні для життя в момент заподіяння тяжкі тілесні ушкодження.

Допитана в ході судового розгляду Беланчук свою вину у вчиненні інкримінованого діяння визнала частково. Повідомила, що ввечері 25.11.2012 р. у них виник конфлікт, під час якого Пахолівецький став звинувачувати її у зраді. Вона у відповідь сказала, щоб чоловік йшов від неї і не повертався. Пахолівецький підбіг до неї, погрожуючи, що задушить. Тоді вона правою рукою схопила зі столу кухонний ніж та виставила у сторону чоловіка. Далі ніж увійшов у ліву частину грудної клітки Пахолівецького, який впав на коліна, а підсудна вибігла з квартири.

Згідно з висновками судово-медичної експертизи № 640 від 31.12.2012 р. спричинення тілесних ушкоджень при падінні потерпілого з положення стоячи долілиць на клинок ножа та самостійному нахромленні потерпілого на лезо ножа малоїмовірне. Одночасно встановлено, що завдані потерпілому ушкодження у вигляді проникаючого поранення грудної клітки зліва,

пошкодження лівого передсердя є небезпечними для життя в момент заподіяння.

Потерпілий по справі – Пахолівецький пояснив, що ввечері 25.11.2012 р. він повернувся додому і побачив, що його співмешканка Беланчук розпиває алкогольні напої разом із їхнім сусідом Вдовиченком. При цьому вона знаходилася у стані алкогольного сп'яніння і була напіводягнена. На зауваження, зроблене Беланчук, вона відреагувала ненормативною лексикою і почала сварити його за те, що прийшов додому пізно. На прохання заспокоїтися Беланчук взяла зі столу кухонний ніж і зі словами “заспокойся навіки сам” вдарила його у груди, після чого він втратив свідомість і нічого не пам'ятає.

Свідок по справі – Вдовиченко суду повідомив, що він є сусідом і близьким другом підсудної. У той день вони разом з Беланчук випивали у її квартирі. Коли додому прийшов чоловік підсудної Пахолівецький і став сваритись з нею, він пішов додому. Через деякий час він повернувся і побачив, що Пахолівецький лежить посеред кухні обличчям донизу, а у Беланчук була істерика. При цьому вона розповіла, що чоловік її душив, а вона вдарила його ножем.

Допитана в якості свідка лікар швидкої медичної допомоги Подолянко суду повідомила, що будучи черговою, 25.11.2012 р. виїжджала на виклик за місцем проживання підсудної. У квартирі на той момент знаходились жінка (тобто підсудна) та чоловік (Вдовиченко). Ще один чоловік знаходився на підлозі кухні, був непритомний, та в ділянці серця у нього було ножове поранення. Підсудна в той момент була в заціпенінні та повідомила, що потерпілий душив її, а вона захищаючись вдарила його ножем. Оглянувши підсудну, Подолянко не виявила на ній жодних слідів насильства.

За обставинами справи складіть проект обвинувальної промови прокурора.

Проведіть за наведеною фабулою ділову імітаційну гру у складі: суддя, секретар судового засідання, прокурор, захисник, підсудний, потерпілий, представник потерпілого, свідки, судовий експерт.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 72/1 (спец. вип.). – Ст. 2598. – С. 15.

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>. – Заголовок з екрана.

Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 4гн від 19.12.2012 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/uid>. – Заголовок з екрана.

Каркач П. М. Державне обвинувачення в суді – конституційна функція прокуратури / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2007.

Каркач П. М. Організація роботи районної, міської прокуратури: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 336 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студентів / за ред. І. Є. Марочкина, П. М. Каркача. – Харків: Одиссей, 2005. – 240 с.

Олійник О. Б. Прокурорська риторика: підручник / О. Б. Олійник. – Київ: Алеута, 2008. – 304 с.

Крючко Ю. І. Проблеми підтримання державного обвинувачення у справах про навмисні вбивства / Ю. І. Крючко. – Харків: Легас, 2000. – 248 с.

Корж В. Ефективність підтримання державного обвинувачення: деякі питання теорії та практики / В. Корж // Вісн. прокуратури. – 2001. – № 3. – С. 71-74.

Лапкін А. В. Оцінка відмови прокурора від державного обвинувачення крізь призму принципів кримінального процесу

України / А. В. Лапкін // Вісн. Луган. держ. ун-ту внутр. справ. – 2007. – Вип. 3. – С. 134-144.

Лапкін А. В. Участь прокурора у кримінальному провадженні на підставі угоди про примирення / А. В. Лапкін // Теорія і практика правознавства. – 2011. – № 1; [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.jug-academy.kharkov.ua/index.php>

Лапкін А. В. Проблеми участі прокурора у кримінальному провадженні на підставі угоди про примирення / А. В. Лапкін // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія “Право”. – 2012. – Вип. 11 (1000). – С. 297-301.

Тюрін Г. Є. Порядок діяльності прокурора у кримінальному провадженні на підставі угод / Г. Є. Тюрін // Форум права. – 2014. – № 2. – С. 442-447; [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_2_78.pdf

Козьяков І. Поняття ”державне обвинувачення” в доктрині кримінального процесу: етимологія та генеза / І. Козьяков // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2013. – № 3. – С. 41-45.

Козьяков І. Сутність тактики підтримання прокурором державного обвинувачення в умовах дії нового Кримінального процесуального кодексу України / І. Козьяков, Л. Хруслова // Там же. – 2013. – № 2. – С. 56-59.

Підтримання прокурором державного обвинувачення в умовах дії нового Кримінального процесуального кодексу України: зб. метод. рек. / за заг. ред.: В. П. Пшонки, Ю. М. Дьоміна; Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. – Київ : Прав. єдність : Алерта, 2013. – 438 с.

Белоусова К. О. Правова природа підтримання прокурором державного обвинувачення в суді (в контексті нового КПК України) / К. О. Белоусова // Право України. – 2013. – № 7. – С. 333-339.

Ляш А. Відмова прокурора від державного обвинувачення / А. Ляш // Вісн. прокуратури. – 2014. – № 3. – С. 32-39.

Лапкін А. В. Правова природа обвинувальної промови прокурора та вимоги до неї / А. В. Лапкін // Проблеми законності. – Харків: Нац. ун-т “ЮАУ ім. Я. Мудрого”, 2013. – Вип. 122. – С. 207-215.

Лапкін А. В. Обвинувальна промова прокурора у суді: структура і зміст / А. В. Лапкін // Вісн. Харків. нац. ун-ту внутр. справ. – 2013. – № 2 (61). – С. 113-120.

Сапін О. Прокурор у кримінальному провадженні з перегляду судових рішень: досвід зарубіжних держав / О. Сапін // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2011. – № 2. – С. 107-113.

Т е м а 14. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян

П л а н

1. Предмет, завдання та правові основи нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру.

2. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах.

3. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях тримання затриманих та попереднього ув'язнення.

4. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях позбавлення або обмеження волі.

5. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.

6. Акти прокурорського реагування на порушення законів в установах виконання кримінальних покарань.

З а в д а н н я

23. При перевірці ізолятора тимчасового тримання (ІТТ) прокурор міста встановив, що Різник перебуває в цій установі

п'ять днів на підставі протоколу, складеного слідчим Московського РВ ХМУ УМВС в Харківській обл. Зикінім.

Як повинен реагувати на цей факт прокурор?

24. Під час перевірки додержання законів у кримінально-виконавчій установі закритого типу до прокурора особисто звернувся засуджений Півень, який знаходився у приміщенні камерного типу, зі скаргою, що співкамерники його ображають. Прокурор відповів, що особисті стосунки між засудженими не входять до предмета прокурорської перевірки і порадив звернутися до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Чи правильно вчинив прокурор? Яке рішення доцільно прийняти по цій скарзі?

25. Харківською місцевою прокуратурою № 1 проведена перевірка додержання законів відділом державної виконавчої служби (ВДВС) Київського районного управління юстиції м. Харкова при виконанні кримінальних покарань у вигляді штрафів та конфіскації майна за друге півріччя 2014 р. Установлено, що державний виконавець Гапоненко порушує строки відкриття виконавчого провадження, передбачені Законом України “Про виконавче провадження” (ст. 24). З 32 виконавчих документів, які були прийняті до виконання, тільки по п'яти документах було відкрито виконавче провадження у триденний строк, по останніх – протягом 7-9 днів.

З усіх відкритих виконавчих проваджень копії постанов стягувачу, боржнику та суду були направлені протягом 3-5 днів після відкриття виконавчого провадження.

З виконавчих проваджень щодо конфіскації майна державний виконавець починає вчиняти виконавчі дії на 9-10 день після винесення постанови про відкриття виконавчого провадження. Так, по виконавчому листу № 4-250/05 від 12.09.2010 р., виданому місцевим Московським районним судом про конфіскацію майна на користь держави трьох автомобілів, виконавче провадження було відкрито тільки через 10 днів після надходження виконавчого листа, дані про фактичне виконання рі-

шення у виконавчому провадженні відсутні. Аналогічні факти і по 16 виконавчих провадженнях про виконання покарань у вигляді штрафу.

Запропонуйте проект прокурорського рішення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 72/1 (спец. вип.). – Ст. 2598. – С. 15.

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30.06.1993 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 5. – Ст. 360.

Про адміністративний нагляд за особами, які звільнені з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 р. // Там же. – 1994. – № 52. – Ст. 450.

Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 р. // Там же. – 2004. – № 3. – Ст. 21.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>. – Заголовок з екрана.

Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 7гн від 12.04.2013 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Минимальные стандартные правила обращения с заключенными [Електрон. ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/prison.shtml. – Заглавие с экрана.

Авер'янов В. Б. Науково-практичний коментар до законів України “Про державну виконавчу службу”, “Про виконав-

че провадження” / В. Б. Авер’янов, Л. М. Горбунова, В. В. Комаров та ін. – Київ: Юрінком Інтер, 2005. – 320 с.

Кримінально-виконавче право: підручник / В. В. Голіна, А. Х. Степанюк, О. В. Лисодед та ін.; за ред. В. В. Голіни і А. Х. Степанюка. – Харків: Право, 2011. – 328 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студентів / за ред. І. Є. Марочкіна, П. М. Каркача. – Харків: Одиссей, 2005. – 240 с.

Каркач П. М. Організація роботи районної, міської прокуратури: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 336 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Каркач П. М. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань / П. М. Каркач, М. Й. Курочка. – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2005.

Гура Р. М. Довідник працівника кримінально-виконавчої інспекції / Р. М. Гура, А. Х. Степанюк, В. В. Шкадюк. – Харків: Право, 2005. – 464 с.

Лемак Р. В. Організаційні засади діяльності прокурора по нагляду за додержанням законів в установах виконання покарань / Р. В. Лемак // Вісн. прокуратури. – 2011. – № 6. – С. 46-50.

Лемак Р. В. Завдання прокурорського нагляду за додержанням законів в органах і установах виконання покарань / Р. В. Лемак // Там же. – 2006. – № 11. – С. 34-38.

Лемак Р. В. Прокурорський нагляд за додержанням законів в установах виконання покарань / Р. В. Лемак // Там же. – 2008. – № 8. – С. 41-44.

Лемак Р. В. Прокурорський нагляд за додержанням законів в установах виконання покарань : монографія / Р. В. Лемак. – Харків: Право, 2013. – 224 с.

Прищеп В. Правова природа прокурорського нагляду за додержанням законів при виконанні покарань, не пов’язаних з позбавленням волі / В. Прищеп // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2012. – № 3 (70). – С. 233-241.

Прищеп В. І. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань у вигляді громадських робіт / В. І. Прищеп // Держава і право: зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки. – 2012. – Вип. 58. – С. 565-571.

Прищеп В. І. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань у вигляді виправних робіт / В. І. Прищеп // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія “Право”. – 2012. – № 1034. – С. 262-265.

Прищеп В. І. Повноваження прокурора при здійсненні нагляду за додержанням законів при виконанні покарань, не пов’язаних з позбавленням волі / В. І. Прищеп // Теорія і практика правознавства. – 2013. – № 1; [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/el_zbirnik/1.2013/Prishepa.pdf

Мозгова В. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні покарань, не пов’язаних з позбавленням волі / В. Мозгова, Ю. Чернега // Вісн. прокуратури. – 2014. – № 6. – С. 56-62.

Мельник В. Прокурорський нагляд за поведінням із затриманими і ув’язненими в Україні / В. Мельник // Там же. – 2014. – № 7. – С. 114-119.

Шандула О. О. Прокурорський нагляд за законністю застосування до засуджених дисциплінарних заходів при відбуванні кримінальних покарань у виді громадських та виправних робіт / О. О. Шандула // Юрист України : наук.-практ. журн. – 2014. – № 3. – С. 53-60.

Т е м а 15. Представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді

П л а н

1. Сутність, завдання і правові основи представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.

2. Приводи та підстави представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.

3. Форми представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.
4. Нагляд за додержанням прав і свобод людини і громадянина органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами.
5. Досудовий етап реалізації прокурором функції представництва.
6. Організація роботи прокурора щодо підготовки позовів і заяв до суду.
7. Участь прокурора у судовому розгляді справи.
8. Оскарження прокурором рішень суду при здійсненні функції представництва.
9. Участь прокурора у виконавчому провадженні.

Завдання

26. До Кобеляцької місцевої прокуратури звернулися сусіди недієздатного громадянина Курочки, які повідомили про його незаконне виселення із будинку за рішенням сільської ради, внаслідок чого Курочка мешкає у сараї разом із худобою. При встановленні підстав представництва наведені факти отримали повне підтвердження, проте, дружина Курочки, яка є його опікуном, рішуче заперечила втручання прокурора в їхнє життя.

Яке рішення повинен прийняти прокурор?

27. До керівника місцевої прокуратури звернувся представник відділення комерційного банку з пропозицією здійснювати представництво інтересів банку в суді у справах про повернення виданих фізичним особам кредитів. Він мотивував це тим, що через неповернення кредитів банк знаходиться на межі банкрутства, тому неспроможний найняти юристів, а, як йому відомо, представництво інтересів юридичних осіб Законом України “Про прокуратуру” прокурору не забороняється. Одночасно він обіцяв зробити за кошти банку ремонт приміщень прокуратури і посприяти у забезпеченні офісною оргтехнікою.

Як вчинити прокурору у даній ситуації? Чиї інтереси може представляти прокуратура в суді?

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 72/1 (спец. вип.). – Ст. 2598. – С. 15.

Про прокуратуру [Електрон. ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрана.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.

Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. // Там же. – 1992. – № 6. – Ст. 56.

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // Там же. – 2005. – № 35-36, 37. – Ст. 446.

Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 6гн від 28.05.2015 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про роль прокуратури поза системою кримінального правосуддя: Рекомендація СМ/Рес (2012) 11 Комітету міністрів державам-членам Ради Європи, прийнята 19 верес. 2012 р. // Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / А. В. Лапкін. – Харків: Право, 2014. – С. 65-69.

Дунас Т. О. Прокурор у цивільному процесі України: сутність, завдання, повноваження: [навч. та наук.-практ. посіб. для студентів] / Т. О. Дунас, М. В. Руденко; за ред. М. В. Руденка. – Харків: Харків юрид., 2006. – 340 с.

Руденко М. В. Прокурор у господарському судочинстві: навч. посіб. / М. В. Руденко. – Київ: Ін Юре, 2003. – 380 с.

Черв'якова О. Б. Представницька функція прокурора / О. Б. Черв'якова, Є. А. Субботін, І. Є. Марочкін // Вісн. прокуратури. – 1997. – № 11. – С. 64-67.

Кириченко В. Представництво в суді інтересів громадянина та держави / В. Кириченко // Там же. – 2009. – № 3. – С. 31-35.

Каркач П. М. Організація роботи районної, міської прокуратури: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 336 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студентів / за ред. І. Є. Марочкіна, П. М. Каркача. – Харків: Одиссей, 2005. – 240 с.

Бачун О. Актуальні проблеми реалізації повноважень прокурора у виконавчому провадженні / О. Бачун // Вісн. прокуратури. – 2014. – № 10. – С. 5-12.

Наулік Н. Основні аспекти становлення та розвитку діяльності прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді / Н. Наулік // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2013. – № 5. – С. 30-34.

Палюх А. Збереження за органами прокуратури можливості досудового врегулювання конфлікту під час забезпечення функції представництва інтересів в суді / А. Палюх // Вісн. прокуратури. – 2013. – № 9. – С. 94-100.

Стефанчук М. Практична реалізація прокуратурою України функції представництва інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом. Пошук елементів механізму / М. Стефанчук // Там же. – 2015. – № 1. – С. 22-36.

Стефанчук Р. Проблеми юридичної методології та законодавчої техніки у новому Законі України “Про прокуратуру” / Р. Стефанчук, М. Стефанчук // Там же. – 2014. – № 11. – С. 20-32.

Безкровний Є. Звернення як невід’ємний елемент представництва інтересів громадянина в суді органами прокуратури / Є. Безкровний // Там же. – 2014. – № 10. – С. 91-101.

Тогобіцька А. Питання правового регулювання діяльності прокурора у сфері примусового виконання судових рішень / А. Тогобіцька // Вісн. прокуратури. – 2013. – № 1. – С. 71-80.

Тема 16. Прокурорський нагляд за додержанням законів про права і свободи неповнолітніх

(для самостійного вивчення)

П л а н

1. Сутність прокурорської діяльності у сфері захисту прав і свобод дітей.
2. Захист прокуратурою майнових і особистих прав дітей.
3. Діяльність прокурора щодо попередження правопорушень неповнолітніх.
4. Нагляд за додержанням прав дітей при проведенні досудового розслідування.
5. Захист прокуратурою прав дітей у порядку цивільного судочинства.
6. Нагляд за законністю поміщення дітей до спеціальних установ для неповнолітніх.

Список нормативно-правових актів та літератури

Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних (Пекинские правила) // Международные акты о правах человека. – Москва: НОРМА – ИНФРА, 1998. – С. 284-305.

Конвенция о правах ребенка // Там же. – Москва: НОРМА – ИНФРА, 1998. – С. 306-323.

Сімейний кодекс України // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.

Про організацію діяльності органів прокуратури щодо захисту прав і свобод дітей [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 16гн від 06.12.2014 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=res&id=94102. – Заголовок з екрана.

Каркач П. М. Організація роботи районної, міської про-

куратури: наук.-практ. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 336 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 3-тє, змін. та доповн. – Харків: Право, 2015. – 148 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студентів / за ред. І. Є. Марочкина, П. М. Каркача. – Харків: Одиссей, 2005. – 240 с.

Кожевніков, К. Защита прав несовершеннолетних / К. Кожевніков // Законность. – 2011. – № 7. – С. 3-5.

Попов Г. В. Правові основи прокурорського нагляду за додержанням законів щодо захисту прав і свобод дітей / Г. В. Попов // Часопис Київ. ун-ту права. – 2009. – № 4. – С. 311-316.

Кіра Г. Прокуратура на захисті майнових та житлових прав дітей / Г. Кіра // Вісн. прокуратури. – 2008. – № 11. – С. 21-25.

Проценко І. Прокуратура захищає права дітей-сиріт / І. Проценко // Там же. – 2010. – № 10. – С. 11-16.

Тюрін Г. Діти – проблеми – прокурор / Г. Тюрін // Там же. – 2009. – № 2. – С. 31-37.

Годуєв О. Здійснення нагляду за додержанням прав неповнолітніх на працю та працевлаштування є одним із пріоритетів прокурорської діяльності / О. Годуєв // Там же. – 2013. – № 1. – С. 13-17.

Басараб Р. Діяльність органів прокуратури України щодо захисту прав і свобод дітей / Р. Басараб // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2014. – № 2. – С. 17-23.

Вишинський В. Діяльність прокурорів у сфері захисту прав і свобод дітей в умовах реформування органів прокуратури / В. Вишинський // Вісн. прокуратури. – 2013. – № 8. – С. 30-36.

Артеменко І. Забезпечення прокурором прав неповнолітніх при їх притягненні до адміністративної відповідальності та застосуванні заходів адміністративного впливу / І. Артеменко // Там же. – 2014. – № 10. – С. 119-128.

Тема 17. Робота прокурора зі зверненнями громадян

(для самостійного вивчення)

П л а н

1. Сутність та завдання розгляду звернень в органах прокуратури.
2. Організація розгляду звернень в органах прокуратури.
3. Аналіз стану роботи із зверненнями громадян.
4. Організація особистого прийому в органах прокуратури.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про організацію особистого прийому та розгляду звернень в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 9гн від 27.12.2014. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Інструкція про порядок розгляду звернень та особистого прийому в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: затв. наказом Генерального прокурора України № 9гн від 27.12.2014 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Про організацію роботи із забезпечення доступу до публічної інформації в органах прокуратури України [Електрон. ресурс]: наказ Генерального прокурора України № 14гн 18.05.2012 р. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102. – Заголовок з екрана.

Каркач П. М. Організація роботи прокуратури міста, району: метод. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2008. – 352 с.

Прокурорський нагляд в Україні: підруч. для студентів / за ред. І. С. Марочкіна, П. М. Каркача. – Харків: Одиссей, 2005. – 240 с.

Шевченко Є.О. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про звернення громадян: монографія / Є.О. Шевченко. – Харків, 2009. – 181 с.

Трагнюк Р. Р. Деякі проблеми роботи прокурора зі зверненнями громадян / Р. Р. Трагнюк // Юрист України : наук.-практ. журн. – 2014. – № 3. – С. 47-52.

Безкровний Є. Принципи розгляду і вирішення звернень органами прокуратури України / Є. Безкровний // Вісн. прокуратури. – 2014. – № 2. – С. 51-58.

Ковальчук І. Проблеми удосконалення розгляду звернень в органах прокуратури / І. Ковальчук // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2014. – № 2. – С. 30-35.

5. СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ

Адміністративне судочинство – форма реалізації судової влади, у процесі якої вирішуються юридично значущі справи, що виникають у сфері управлінських правовідносин за наявності публічного інтересу.

Апеляція – спосіб оскарження судового вироку чи рішення, які не набрали чинності згідно із процесуальним законодавством, до апеляційного суду з метою перевірки їх законності та обґрунтованості.

Атестація – перевірка та оцінка ділової кваліфікації працівників органів прокуратури на предмет їх відповідності посаді, яку вони обіймають.

“Вісник прокуратури” – державне фахове юридичне видання, офіційний друкований орган Генеральної прокуратури України.

Господарське судочинство – форма реалізації судової влади, у процесі якої вирішуються правові конфлікти, що виникають у сфері господарських правовідносин. Зміст господарського судочинства полягає в розгляді й вирішенні правових конфліктів між суб’єктами, що здійснюють господарську або іншу економічну діяльність.

Дисциплінарне провадження – процедура розгляду Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів скарги (заяви), в якій містяться відомості про вчинення прокурором дисциплінарного проступку.

Дізнання – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків.

Досудове розслідування – діяльність спеціально уповноважених органів держави по виявленню злочинів та осіб, які їх вчинили, збиранню, перевірці, всебічному, повному й об’єктивному дослідженню та оцінці доказів, виявленню причин та умов вчинення злочинів, що здійснюється на стадії кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Досудове слідство – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування злочинів.

Засади організації та діяльності прокуратури – закріплені у Конституції України та в інших законах України основоположні вимоги, що містять призначення прокуратури в державі та суспільстві, завдання та повноваження прокурорів, зміст і характер правових заходів і засобів здійснення нагляду за точним і одноманітним виконанням законів у державі, ознаки та якості, які допомагають відокремити органи прокуратури від інших державних органів, у тому числі й від правоохоронних.

Касація – спосіб оскарження судових рішень, які вступили в законну силу, до вищого спеціалізованого суду.

Кримінальне переслідування – процесуальна діяльність прокурора у кримінальній справі, спрямована на викриття, засудження і покарання осіб, винних у вчиненні злочину.

Кримінальне провадження – досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність.

Кримінальне судочинство – форма реалізації судової влади, у процесі якої розглядаються й вирішуються справи про злочини. Зміст кримінального судочинства полягає в розгляді в судових засіданнях кримінальних справ і застосуванні встановлених законом видів покарання до осіб, винних у вчиненні злочину, або у виправданні невинних.

Міжнародне співробітництво прокуратури – взаємодія органів прокуратури України з компетентними установами іноземних держав та міжнародними організаціями з певних питань, пов'язана з необхідністю застосування норм міжнародного права.

Модель прокуратури – певний тип організації і функціонування прокуратури або аналогічних їй органів, зумовлений історичним походженням, місцем і роллю прокуратури в конкретній державі.

Неповна апеляція – перегляд рішень судів першої інстанції на підставі лише тих фактичних даних, що встановлені з матеріалів, наданих особами, які брали участь у справі в суді першої інстанції.

Оперативно-рошукова діяльність – система гласних і негласних пошукових, розвідувальних і контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів.

Орган прокуратури – складова частина системи прокуратури України, організована відповідно до адміністративно-територіального поділу України (територіальні прокуратури) або відповідно до організаційно-структурних та правових відносин у різних сферах суспільного життя (спеціалізовані прокуратури).

Правоохоронна діяльність – спеціалізована діяльність уповноважених державою органів та посадових осіб, яка полягає в захисті інтересів держави, безпеки суспільства, прав і свобод фізичних та юридичних осіб.

Правоохоронні органи – спеціально уповноважені державні органи, наділені владними повноваженнями, діяльність яких спрямована на захист прав, свобод та інтересів громадян, суспільства і держави.

Прокурор – посадова особа, яка перебуває на державній службі в органах прокуратури і має повноваження по здійсненню покладених на прокуратуру функцій та завдань відповідно до встановленої компетенції.

Прокурорське самоврядування – самостійне колективне вирішення прокурорами питань внутрішньої діяльності прокуратури, до яких належать питання організаційного забезпечення прокуратури та діяльності прокурорів, соціального захисту прокурорів та їхніх сімей, а також інші питання, що безпосередньо не пов'язані з виконанням повноважень прокурорів.

Функції прокуратури – головні напрями діяльності прокуратури, що безпосередньо виражають її сутність та призначення. Функції поділяються на наглядові і ненаглядові.

Цивільне судочинство – форма реалізації судової влади, у процесі якої вирішуються правові конфлікти, що виникають із цивільних, сімейних і деяких інших правовідносин, зміст якої складає розгляд і вирішення юридичних справ, пов'язаних із захистом майнових, особистих немайнових, сімейних та інших прав і законних інтересів суб'єктів права.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань студентів з “Основ прокурорської діяльності” здійснюється на підставі результатів поточного контролю (ПК). Загальним об’єктом оцінювання знань студентів є відповідні частини навчальної програми з “Основ прокурорської діяльності”, засвоєння якої й перевіряється під час ПК.

Завданням ПК є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об’єктами ПК знань студентів з даного курсу виступають:

а) систематичність та активність роботи на лекціях, семінарських, практичних, лабораторних заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, активність та рівень знань при обговоренні питань; участь у студентських конференціях, гуртках, конкурсах, олімпіадах; інші форми робіт);

б) виконання завдань для самостійного опрацювання (самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе та їх презентація; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів; підготовка реферативних матеріалів з публікацій; інші форми роботи).

Оцінювання результатів ПК здійснюється викладачем. Результати ПК знань студентів своєчасно вносяться до журналу обліку роботи викладача та регулярно оголошуються в академічній групі (особисто студенту за його запитом).

Конкретний перелік робіт, що зобов’язаний виконати студент у рамках ПК, критерії їх оцінки (кількість балів) визначаються відповідною кафедрою та доводяться до відома студентів до початку навчального року, що передує вивченню навчальної дисципліни.

Така інформація оприлюднюється на офіційному сайті Університету (веб-порталі АСУ навчальним процесом).

Підсумковий бал за результатами ПК обчислюється під час останнього практичного заняття відповідного семестру.

Загальна кількість балів за ПК дорівнює 40.

Відповідальність за об’єктивність та своєчасність проведення ПК покладається на викладача, який веде семінарські (практичні) заняття, лектора та завідувача кафедри.

Кафедра визначає порядок ліквідації заборгованості з ПК.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота полягає в додатковому поглибленому опрацюванні студентами окремих питань навчальної дисципліни.

Необхідно самостійно ознайомитись, критично осмислити та зробити висновки з рекомендованого наукового матеріалу.

Основні види самостійної роботи:

- пошук та вивчення додаткової нормативно-правової та наукової літератури;
- ознайомлення з сучасними поглядами на проблемні питання, що висвітлені в періодичних виданнях;
- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекцій.

8. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

“Основи прокурорської діяльності” є навчальною дисципліною, яка викладається кафедрою організації судових та правоохоронних органів у восьмому семестрі. Моніторинг знань студентів з даної дисципліни здійснюється шляхом поточного контролю (ПК) протягом курсу практичних занять та підсумкового контролю знань (ПКЗ) під час іспиту. Підсумкова оцінка знань студента з навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності” обчислюється шляхом підрахунку суми балів, набраних під час ПК та ПКЗ.

Організація поточного контролю (ПК) знань студентів з навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”

Загальним об’єктом оцінювання знань студентів є відповідні частини навчальної програми з курсу “Основи прокурорської діяльності”, засвоєння якої відповідно перевіряється під час практичних занять та письмових робіт.

Завданням ПК є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь застосовувати отримані знання при відповіді на теоретичні запитання та виконанні практичних завдань.

Критеріями оцінювання знань та вмінь студентів протягом ПК є:

Вид активності	Зміст активності	Кількість видів	Кількість балів за вид	Всього
Основні				
Відвідування занять	Присутність на занятті (крім випадків, коли студент не готовий до заняття)	8	0,5	4
Відповіді на заняттях	Розкриття питання з методички або доповнення, відповідь на завдання	8	2	16
Контрольні завдання	Контрольні питання за темами	2	7,5	15
Додаткові				
Написання і опублікування тез	Наукові тези за темами	2	5	10
Написання наукової роботи	Наукова робота за темою	1	10	10
Виконання завдань	Письмове виконання наведених у методичці завдань (включно з написанням документів)	1	2	2
Робота з науковою літературою	Анотування (рецензування) наукових статей, монографій	До 3 статей або 1 монографія	1,5 бала за статтю (5 балів за 3 статті), 5 балів за 1 монографію	5
Підготовка реферату (повіді)	Реферат або доповідь на визначені викладачем питання	2	2,5	5
Складання кросворду	Складання кросворду з юридичних термінів	1	5	5
Складання тестів	Підготовка тестових питань	15	0,3	5
Складання завдань	Підготовка завдань	5	1	5

Розробка схем, таблиць	Схематичне представлення матеріалу	3	1,5 бала за схему (5 балів за 3 схеми)	5
Складання терміно-логічних словників	Пошук і визначення основних понять дисципліни	15	0,3	5
Розробка презентації	Представлення за допомогою технічних засобів певних питань (тем)	1	5	5
Участь у роботі студентського гуртка	Виступ з доповіддю на засіданні гуртка, участь у обговореннях	1	5	5

Пояснення

Максимальна кількість балів за результатами практичних занять – **40**.

Мінімально допустима кількість балів – **10**.

Основні види активності дають студенту можливість набрати 35 балів. Вони є обов'язковими для всіх студентів і проходять в аудиторній формі.

Відвідування занять передбачає фізичну присутність студента на занятті. Бали нараховуються за кожне фактично відвідане заняття незалежно від того, відповідав студент на них чи ні по 0,5 бала за заняття, тобто усього 4 бали. Бали не нараховуються у випадках, коли студент був відсутній (незалежно від причини), запізнився на заняття, був не готовий по темі або допустив порушення навчальної дисципліни.

Відповіді на заняттях передбачають розкриття питань тем, виконання практичних завдань, доповнення. Залежно від обсягу та якості відповіді їх можна оцінювати у 0,5-2 бали за заняття.

Контрольні завдання проводяться у формі тестування. Передбачено по 15 завдань з кожної частини курсу, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється у 0,5 бала.

Додаткові види активності дають можливість добрати бали до 40 і відповідають індивідуальній роботі (яка загалом оцінюється у 5 балів). Відведення на тези та наукову роботу по 10 балів покликане стимулювати студентів до наукової діяльності і дає їм можливість добрати бали, недоодержані за основні види активності. Додаткові види застосовуються як альтернативні за бажанням студента і узгодженням з викладачем. Можливе обрання **лише одного** додаткового виду активності, крім розв'язування завдань, яке може доповнювати інші у випадку нестачі балів.

Написання і опублікування тез передбачає підготовку тез наукової доповіді і їх опублікування у збірнику певної студентської наукової конференції, а також виступ на ній (за можливості) з тематики, що входить до предмета навчальної дисципліни. Тематика тез та конференція, на яку вони будуть подані, визначаються студентом за погодженням з викладачем (науковим керівником). Опублікування однієї доповіді оцінюється у 5 балів, протягом навчального курсу студент може підготувати тези двох доповідей.

Написання наукової роботи передбачає проведення студентом наукового дослідження певного питання за тематикою курсу з оформленням його результатів у виді наукової роботи (обсягом 25-30 с.). Робота зараховується у разі оформлення в деканаті замість курсової та захисту її результатів перед комісією або на засіданні наукового гуртка. Максимальна кількість балів за таку роботу – 10 (бали, якими дана робота оцінюється в якості курсової, виставляються окремо).

Робота з науковою літературою передбачає ознайомлення студентів з додатковою науковою літературою за тематикою навчальної дисципліни, а також її анотування (рецензування). Може включати вивчення наукових статей або монографій. Анотація (рецензія) складається окремо на кожну статтю обсягом 1,5-2 с., на монографію – 5 с. Оцінюється із розрахунку 1,5-2 бали за кожну анотацію (рецензію), але не більше 5 балів за 3 статті або 5 балів за монографію. Перелік статей (монографій) визначається студентом за погодженням з викладачем.

Виконання завдань оцінюється наприкінці семестру шляхом перевірки конспектів із завданнями. Наявність всіх належно оформлених завдань оцінюється у 2 бали, у разі відсутності або неповноти виконання бали знижуються.

Підготовка реферату (доповіді) передбачає написання студентами розгорнутих (5 с.) відповідей на найбільш проблемні та актуальні питання тем курсу, які оформлюються як індивідуальна робота. Студент може підготувати 2 таких реферати (доповіді), кожен з яких оцінюється у 2,5 бала (загалом 5 балів). Тематика рефератів (доповідей) визначається студентом за погодженням з викладачем.

Складання кросворду передбачає засвоєння студентами юридичної термінології за темами в ігровій формі (кросворд). Мінімальний обсяг кросворду – 10 термінів. Кросворд оцінюється до 5 балів залежно від кількості слів та оригінальності оформлення.

Складання тестів передбачає підготовку студентами тестових завдань з тематики курсу (яка визначається студентами за погодженням з викладачем). Кожний тест, належним чином складений і оформлений (питання і 4 варіанти відповіді, одна з яких є правильною) оцінюється у 0,3 бала, тобто робота у 5 балів передбачає складання 15 тестів. Тести мають бути оригінальними і не повинні дублювати питання, розроблені кафедрою.

Складання завдань передбачає самостійну розробку студентами практичних завдань. Воно має включати формулювання практичної ситуації та постановку питань до неї. Оцінюється оригінальність завдання, його змістовність, проблемність питань, на які воно розраховане. Кожне завдання оцінюється у 1 бал, тобто за 5 завдань студенти можуть отримати 5 балів.

Розробка схем, таблиць передбачає схематичне представлення матеріалу за темами у виді схем, таблиць, діаграм. Кожній схемі відповідає певне питання курсу. Оцінюється оригінальність, логічність, системність складання схеми. Кожна

схема оцінюється у 1,5-2 бали, тобто робота у 5 балів передбачає 3 схеми.

Складання термінологічних словників передбачає пошук і визначення студентами основних понять курсу(прокурор, державне обвинувачення, представництво тощо). У словнику можуть бути представлені як кілька різних визначень одного терміна, так і дефініції різних термінів. Кожне визначення терміна оцінюється у 0,3 бала, тобто робота на 5 балів передбачає опрацювання 15 термінів. Оцінюється оригінальність визначення терміна, науковість, логічність, повнота дефініції.

Розробка презентації передбачає представлення за допомогою аудіовізуальних технічних засобів (ноутбук, проектор тощо) розробок студента з окремих питань або тем курсу. Об'єднує елементи наукової доповіді та складання схем і таблиць. Одна презентація повинна містити не менше 3 елементів і оцінюється до 5 балів за оригінальність, рівень її технічної підтримки, повноту і змістовність викладення матеріалу.

Участь у роботі студентського гуртка передбачає членство студента у роботі студентського гуртка з відповідної навчальної дисципліни, участь у його засіданнях, виступ з особистою доповіддю, участь в обговореннях тощо. Конкретні форми участі студента у роботі гуртка визначаються керівником наукового гуртка та оцінюються ним 5 балами.

Конкретний перелік тестів, питань та завдань, порядок і час їх складання визначаються кафедрою або викладачем персонально і доводяться до відома студентів на початку навчального семестру, що передує їх проведенню.

Підсумковий бал за результатами поточного контролю (ПК) обчислюється під час останнього практичного заняття відповідного семестру.

Результати ПК знань студентів своєчасно вносяться до журналу обліку роботи викладача та регулярно оголошуються в академічній групі (особисто студенту за його запитом).

Відповідно до наказу ректора операторами кафедр (безпосередньо викладачами) результати ПК вносяться до АСУ на-

вчальним процесом Університету з метою їх обробки та відображення у відомості для проведення ПКЗ.

У разі невиконання завдань поточного контролю (ПК) з об'єктивних причин студенти мають право на ліквідацію заборгованості. Час та порядок складання визначається кафедрою.

Організація підсумкового контролю знань (ПКЗ) студентів з навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”

Підсумковий контроль знань студентів з навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності” здійснюється у формі усного іспиту. Іспит проводиться за екзаменаційними білетами, кожний з яких містить 3 питання. Перелік питань визначає кафедра організації судових та правоохоронних органів та затверджує на своєму засіданні.

Критерії оцінювання знань та умінь студентів під час ПКЗ та відповідний їм бал наводяться нижче:

Кількість балів	Критерії оцінювання знань і умінь студента
60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих у практичній роботі.
55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.

50	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
45	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
40	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
35	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
0	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Переведення підсумкової оцінки за 100-бальною шкалою здійснюється відповідно до нижчезказаної таблиці:

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	За національною системою	За системою Університету
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
A	ВІДМІННО – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня, з кількома помилками	4	80-89
C	ДОБРЕ – у цілому правильна робота, з певною кількістю незначних помилок		75-79
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70-74
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії		60-69
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2	20-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1-19

9. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Предмет, структура та система курсу “Основи прокурорської діяльності”. Співвідношення курсу “Основи прокурорської діяльності” з іншими навчальними дисциплінами.
2. Історичне призначення, становлення та розвиток органів прокуратури України.
3. Місце прокуратури в системі державних органів України.
4. Мета та завдання діяльності прокуратури.
5. Функції прокуратури: поняття та види.
6. Поняття і класифікація правових основ прокурорської діяльності.
7. Конституційні основи діяльності прокуратури України.
8. Закон України “Про прокуратуру” як основне джерело правового забезпечення органів прокуратури.
9. Процесуальне законодавство та інші законодавчі акти з питань прокурорської діяльності.
10. Відомчі акти Генерального прокурора України.
11. Міжнародно-правові стандарти діяльності прокуратури.
12. Поняття, значення та система засад організації та діяльності прокуратури України.
13. Засади верховенства права та гуманізму.
14. Засада законності.
15. Засада справедливості діяльності прокуратури.
16. Засади неупередженості і об’єктивності.
17. Засада незалежності.
18. Засада політичної нейтральності прокуратури.
19. Засада недопустимості незаконного втручання прокуратури в діяльність органів законодавчої, виконавчої і судової влади.
20. Засада поваги до незалежності суддів.
21. Засада прозорості прокурорської діяльності.
22. Засада презумпції невинуватості.
23. Засада неухильного дотримання вимог професійної етики та поведінки.

24. Засада єдності.
25. Засада централізації прокуратури.
26. Засада публічності.
27. Засада територіальності.
28. Засада спеціалізації.
29. Система органів та установ прокуратури України.
30. Генеральна прокуратура України.
31. Генеральний прокурор України: порядок призначення та звільнення. Повноваження Генерального прокурора України.
32. Регіональні прокуратури.
33. Місцеві прокуратури.
34. Військові прокуратури.
35. Прокурорське самоврядування: завдання та організаційні форми.
36. Всеукраїнська конференція працівників прокуратури.
37. Рада прокурорів України.
38. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів.
39. Поняття, завдання та принципи організації роботи в органах прокуратури.
40. Розподіл службових обов'язків в органах прокуратури.
41. Планування роботи в органах прокуратури.
42. Контроль виконання в органах прокуратури.
43. Поняття і правове регулювання служби в органах прокуратури. Правовий статус прокурорів.
44. Вимоги до кандидатів на посаду прокурора.
45. Порядок зайняття посади прокурора місцевої прокуратури.
46. Дисциплінарна відповідальність прокурора. Дисциплінарне провадження щодо прокурора.
47. Звільнення прокурора з посади. Припинення, зупинення повноважень прокурора.
48. Матеріальне та соціальне забезпечення прокурорів.
49. Європейські стандарти по етиці та поведінці для прокурорів.
50. Основні засади професійної етики прокурорів.
51. Сутність, правові основи, принципи та суб'єкти

міжнародного співробітництва органів прокуратури України.

52. Основні напрями та форми міжнародного співробітництва органів прокуратури України.

53. Моделі прокуратур у сучасному світі.

54. Організаційні основи прокуратур.

55. Прокуратура в країнах англосаксонської правової системи.

56. Прокуратура в країнах континентальної правової системи.

57. Поняття, предмет та завдання прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.

58. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.

59. Організація роботи по нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.

60. Предмет, завдання і правові основи прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство.

61. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням.

62. Повноваження прокурора під час нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство.

63. Прокурорський нагляд на початковому етапі кримінального провадження, а також за законністю ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань.

64. Прокурорський нагляд за додержанням законів при проведенні гласних і негласних слідчих (розшукових) дій.

65. Нагляд за додержанням законів при повідомленні особі про підозру.

66. Нагляд за додержанням законів при застосуванні запобіжних заходів.

67. Нагляд за законністю продовження строків досудового розслідування, а також зупинення досудового розслідування.

68. Нагляд за законністю дій і рішень при закінченні

досудового розслідування.

69. Координаційна діяльність прокуратури у сфері протидії злочинності.

70. Поняття державного обвинувачення та завдання прокурора в судовому кримінальному провадженні.

71. Підготовка прокурора до участі в судовому розгляді.

72. Повноваження прокурора, який підтримує державне обвинувачення в суді.

73. Участь прокурора у підготовчому судовому провадженні.

74. Участь прокурора в судовому слідстві.

75. Промова прокурора в суді: структура і зміст.

76. Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення, зміна прокурором державного обвинувачення та висунення додаткового обвинувачення: підстави, порядок і правові наслідки.

77. Участь прокурора у судовому провадженні з перегляду судових рішень.

78. Участь прокурора у кримінальному провадженні на підставі угод.

79. Предмет, завдання та правові основи нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру.

80. Повноваження прокурора по нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах.

81. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях тримання затриманих та попереднього ув'язнення.

82. Прокурорський нагляд за додержанням законів у місцях позбавлення або обмеження волі.

83. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.

84. Акти прокурорського реагування на порушення законів в установах виконання кримінальних покарань.

85. Сутність, завдання і правові основи представництва

прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.

86. Приводи та підстави представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.

87. Форми представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.

88. Досудовий етап реалізації прокурором функції представництва. Організація роботи прокурора щодо підготовки позовів і заяв до суду.

89. Участь прокурора у судовому розгляді справи.

90. Оскарження прокурором рішень суду при здійсненні функції представництва.

91. Участь прокурора у виконавчому провадженні.

92. Сутність прокурорської діяльності у сфері захисту прав і свобод дітей.

93. Захист прокуратурою майнових і особистих прав неповнолітніх.

94. Діяльність прокурора щодо попередження правопорушень неповнолітніх.

95. Нагляд за додержанням прав неповнолітніх при проведенні досудового розслідування.

96. Захист прокуратурою прав неповнолітніх у порядку цивільного судочинства.

97. Нагляд за законністю поміщення неповнолітніх до спеціальних установ для неповнолітніх.

98. Сутність та завдання розгляду звернень в органах прокуратури.

99. Організація розгляду звернень в органах прокуратури.

ЗМІСТ

1. Вступ	3
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних (семінарських) занять, самостійної роботи.....	6
3. Програма навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”	8
4. Завдання до практичних (семінарських) занять.....	15
5. Словник основних термінів.....	67
6. Організація поточного контролю.....	70
7. Самостійна робота	71
8. Організація підсумкового контролю знань з навчальної дисципліни “Основи прокурорської діяльності”.....	71
9. Орієнтовний перелік екзаменаційних питань.....	80

Навчальне видання

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**
**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ”**

(галузь знань 08 “Право”,
перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень,
спеціальність 081 “Право”)

для студентів IV курсу

У к л а д а ч і: КАРКАЧ Павло Михайлович,
БАБКОВА Валентина Семенівна,
КРИВОБОК Володимир Васильович,
ЛАПКІН Андрій Васильович,
ОВСЯННІКОВА Ольга Олександрівна,
МЕЛЬНИК Олег Володимирович

Відповідальна за випуск *Л. М. Москвич*

Редактор *Л. М. Рибалко*
Комп’ютерна верстка: *Л. П. Лавриненко,*
А. В. Старжинської

План 2015

Підп. до друку 2015. Вид. № 110.
Зам. № 110.